
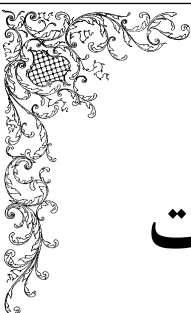

صلوات و برکات

در آیات و روایات

اللهم صل على محمد وآل محمد
صل على محمد وآل محمد
صل على محمد وآل محمد

علی عطائی اصفهانی

صلوات و برکات در آیات و روایات

«اشرف اعمال صلوات است»

علی عطائی اصفهانی

سرشناسه : عطائی اصفهانی، علی
عنوان و نام پدیدآور : صلوات و برکات در آیات و روایات / علی عطائی اصفهانی
مشخصات نشر : قم: آیین دانش، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری : ۱۲۸ ص.
شابک : 978 - 600 - 6384 - 74 - 0
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : صلوات
موضوع : صلوات، خواص
موضوع : صلوات—احادیث
رده بندی کنگره : ۱۳۹۳ ص ۸/ع ۵۴/ BP ۲۶۶
رده بندی دیویی : ۲۹۷/۷۷
شماره کتابشناسی ملی : ۳۴۸۰۴۰۳

صلوات و برکات در آیات و روایات

مؤلف: علی عطائی اصفهانی
ناشر: انتشارات آیین دانش، ۲۷-۳۶۶۱۶۱۲۶-۳۶۶۱۶۱۲۶-۳۶۶۱۶۱۲۶ (۰۲۵)
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۳
چاپ: دانش
شمارگان: ۲۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۰۰ تومان

شابک: ۰ - ۷۴ - ۶۳۸۴ - ۶۰۰ - ۹۷۸

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

فهرست مطالب

- صلوات فرستادن، مثل حج، واجب است ۱۲
- خدا و فرشتگان بر مؤمنین صلوات می فرستند ۱۳
- ای پیامبر ﷺ بر پرداخت کنندگان بدهی مالی صلوات بفرست . ۱۴
- انفاق مایه صلوات پیامبر ﷺ است ۱۵
- پاداش صابران صلوات خدا است ۱۶
- یک صلوات بفرست تا خدا و فرشتگان هزار بار بر تو صلوات
بفرستند ۱۸
- ثواب صلوات دسته جمعی قابل محاسبه نیست ۲۰
- صلوات خدا و فرشتگانش بر فرستنده صلوات ۲۲
- اول و آخر دعا صلوات بفرستید ۲۳
- نماز بدون صلوات نماز نیست ۲۴
- در میزان اعمال چیزی سنگین تر از صلوات نیست ۲۵
- نماز بر اموات با صلوات ۲۷

- ۳۱ منع پیامبر ﷺ از نماز و صلوات بر مردۀ منافقان
- ۳۲ نماز وحشت و صلوات
- ۳۳ با صلوات از شفاعت همه انبیاء بهره مند شویم
- ۳۴ صلوات بر یکایک چهارده معصوم
- ۳۶ صلوات بر پیامبر اکرم ﷺ
- ۳۷ صلوات بر امام علی امیرالمؤمنین حقاً علیه السلام
- ۳۸ صلوات بر سیدۀ نساء، فاطمه زهرا علیها السلام
- ۳۸ صلوات بر امام حسن و امام حسین علیهما السلام
- ۴۱ صلوات بر امام علی بن الحُسَین علیهما السلام
- ۴۱ صلوات بر امام محمد بن علی علیهما السلام
- ۴۲ صلوات بر امام جعفر بن محمد علیهما السلام
- ۴۲ صلوات بر امام موسی بن جعفر علیهما السلام
- ۴۳ صلوات بر امام علی بن موسی علیهما السلام
- ۴۳ صلوات بر امام محمد بن علی بن موسی علیهما السلام
- ۴۴ صلوات بر امام علی بن محمد علیهما السلام
- ۴۵ صلوات بر امام حسن بن علی بن محمد علیهما السلام
- ۴۵ صلوات بر امام ولی الامر المنتظر علیه السلام
- ۴۷ توسّل به چهارده معصوم صلوات الله و سلامه عليهم

- ۴۹ صلوات امیرالمؤمنین علیه السلام بر پیامبر صلی الله علیه و آله
- ۵۰ صلوات بر همه پیامبران
- ۵۰ بعد از صلوات بر محمد صلی الله علیه و آله
- ۵۱ صلوات بر باب الحوائج حضرت موسی بن جعفر علیه السلام
- ۵۳ در شب و روز جمعه بسیار صلوات بفرستید
- ۶۲ صلواتی که موجب استجاب دعاهاست
- ۶۴ سلام و صلوات به پیامبر صلی الله علیه و آله می رسد
- ۶۵ صلوات همراه مصافحه
- ۶۵ مؤذن و شنونده اذان صلوات بفرستند
- ۶۸ صلوات در اثنای نماز
- ۷۴ صلوات در رکوع و سجود نماز
- ۷۵ صلوات در قنوت نماز
- ۷۷ صلوات بعد از هر نماز کامل کننده نماز است
- ۷۹ صلوات و سلام بر پیامبر صلی الله علیه و آله بعد از نماز
- ۸۰ صلوات عدل تسبیح و تکبیر است
- ۸۱ اشرف اعمال مؤمنان صلوات است
- ۸۲ در حال طواف و سعی افضل دعاها صلوات است
- ۸۳ در مجالستان صلوات را فراموش نکنید

- ۸۵ سه گروه نفرین شده‌اند، شما از آنها نباشید
- ۸۸ صلوات کفاره گناهان است
- ۸۸ با صلوات گناهان خود را جبران کنیم
- ۹۰ گریه کودکان صلوات است
- ۹۱ صلوات نفاق را می‌برد
- ۹۱ برکات صلوات در روایات گوناگون
- ۹۵ عصبانیت را با صلوات رفع کنید
- ۹۶ صلوات ، نور قبر و پل صراط و بهشت است
- ۹۶ هنگام عطسه و فراموشی ، صلوات بفرستید
- ۹۷ چرا برکات صلوات متفاوت نقل شده؟
- ۱۰۰ ختم صلوات
- ۱۰۲ بهره‌دهی صلوات بدون شرط نیست
- ۱۰۸ به دیدن عالمی بزرگوار رفتن هم، شرط دارد
- ۱۱۰ شرایط بهره‌بردن از صلوات
- ۱۱۶ موانع بهره‌مند شدن از صلوات را برطرف سازیم
- ۱۲۵ بدخلقی در خانه و فشار قبر و اثر نکردن حتی نماز پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
الطَّاهِرِينَ وَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى أَعْدَائِهِمْ وَمُنْكَرِي فَضَائِلِهِمْ
إِلَى قِيَامِ يَوْمِ الدِّينِ.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ
الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ، وَبَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ.^۱
﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^۲؛ «به راستی خدا

۱. خداوندا! بر محمد و آل محمد، که اوصیای پسندیده و برگزیده تو
هستند، بهترین درودهای خود را بفرست و بهترین برکات خود را
بر آنان عطا فرما.

۲. سوره احزاب (۳۳)، آیه ۵۶.

و فرشتگانش بر پیامبر درود و رحمت می فرستند، ای کسانی که ایمان آورده اید! شما هم بر او صلوات بفرستید و - به سلامی در شأن پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ - سلام کنید.^۱

در اهمیت صلوات و برکات آن همین بس که خداوند سبحان در ابتدا، خود صلوات فرستاده است، سپس خبر داده که فرشتگان نیز صلوات می فرستند، پس از آن امر فرموده است که مؤمنین نیز صلوات بفرستند.^۲

و ظاهراً خداوند سبحان، دعا و ذکر و انجام نداده جز صلوات.

۱. از امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام از معنای «وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا» پرسیدند، فرمود: «التَّسْلِيمُ لَهُ فِي كُلِّ شَيْءٍ جَاءَ بِهِ» (بحار، ج ۹۴، ص ۶۰، ح ۴۶). معنای تسلیم پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شدن، تسلیم و پذیرفتن هر چیزی است که آن حضرت آورده است.

۲. صلوات و سلام خدا و ملائکه بر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ترفیع درجه و اظهار شرافت و منزلت آن حضرت است، لذا گفته شده: «تشریف الله محمداً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بقره: ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ﴾ ابلغ من تشریف آدم بالسجود» (مجمع البحرين: صلا)

در روایت است که: مردی یهودی از حضرت امیر علیه السلام از برتری پیامبر بر سایر انبیاء علیهم السلام پرسید و گفت: خدا امر کرد فرشته‌ها بر آدم سجده کردند، ولی بر حضرت محمد صلی الله علیه و آله چنین مقامی نداد.

امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند: خداوند متعال افضل تر از آنچه به آدم داد، به محمد صلی الله علیه و آله عطا فرمود، و آن این است که خداوند سبحان بر محمد صلی الله علیه و آله صلوات فرستاد و امر کرد فرشته‌ها بر آن حضرت صلوات بفرستند، و تمام خلقت را متعبد و متعهد کرد که تا قیامت بر آن حضرت صلوات بفرستند و فرمود:

﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^۱.

و هر کس در حیات، یا در ممات محمد صلی الله علیه و آله بر او صلوات بفرستد، خداوند به هر صلواتی ده صلوات بر او

۱. سوره احزاب (۳۳)، آیه ۵۶.

می فرستد و ده حسنه به او عطا می کند، و خداوند اجابت دعای امت محمد ﷺ را متوقف کرد بر اینکه پیش از دعایشان بر آن حضرت صلوات بفرستند، پس این منزلت و مقام که خدا برای محمد ﷺ قرار داد، بزرگتر و عظیم تر است از آنچه به آدم عَلَيْهِ السَّلَام عطا فرمود.^۱

صلوات فرستادن، مثل حج، واجب است

به مقتضای آیه مبارکه ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾ که خدا به مؤمنین امر فرموده است صلوات بفرستند، بر هر مکلفی - لا اقل - در عمر یک مرتبه صلوات فرستادن واجب است، همان گونه که بر هر مکلف مستطیع، یک مرتبه انجام مناسک حج واجب است، و این غیر از صلوات‌هایی است که در نمازها وارد شده و باید فرستاد.

۱. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۶۹.

بر خلق خوش و خوی محمد ﷺ صلوات

بر عطر گل روی محمد ﷺ صلوات

در گلشن سرسبز رسالت بی حد

بر عارض خوشبوی محمد ﷺ صلوات

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ»

خدا و فرشتگان بر مؤمنین صلوات می فرستند

در اهمیّت و برکات صلوات، همین بس که خداوند سبحان و فرشتگانش بر شما مؤمنین صلوات می فرستند. ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾^۱؛ «او است آن [خدایی] که بر شما صلوات [رحمت] می فرستد، و فرشتگانش نیز بر شما صلوات می فرستند [برای شما طلب رحمت می کنند] تا شما را به سوی نور از تاریکی ها بیرون

۱. سوره احزاب (۳۳)، آیه ۴۳.

آورد، و [خدا] به مؤمنان همواره مهربان و رحمتگر است.»^۱

ای پیامبر ﷺ بر پرداخت کنندگان

بدهی مالی صلوات بفرست

در اهمیت و برکات صلوات همین بس که خداوند سبحان به پیامبر ﷺ امر فرموده است که بر افرادی که صدقات و بدهی‌های مالی خود را پرداخت می‌کنند صلوات بفرستد و به آنها دعا کند که این صلوات و دعای پیامبر ﷺ در خصوص این مورد، دارای برکاتی ویژه است.

﴿ خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾^۲؛ «ای پیامبر! از اموالشان صدقه‌ای [بدهی مالی] بگیر که بدان وسیله پاکشان می‌سازی و رشدشان می‌دهی، و بر آنان

۱. صلوات خدا بر مؤمنان، رحمت و آمرزش است. صلوات فرشتگان بر مؤمنان دعا و طلب فرو فرستادن رحمت از خدا است.

۲. سوره توبه (۹)، آیه ۱۰۳.

صلوات بفرست، [برای آنان دعا کن!] که صلوات [و دعای تو] آرامشی است برای ایشان، و خدا شنوایی است دانا».

انفاق مایه صلوات پیامبر ﷺ است

در اهمیت و برکات صلوات همین بس که هرگاه مؤمنی در راه خدا چیزی انفاق کند، آن را مایه تقرب به خدا و وسیله صلوات و دعای پیامبر ﷺ می‌شمرد.

﴿وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبَاتٍ عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَوَاتِ الرَّسُولِ أَلَا إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيُدْخِلُهُمُ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ﴾^۱؛ و از میان بادیه نشینان کسانی هستند که به خدا و روز قیامت ایمان دارند و آنچه را انفاق می‌کنند، مایه‌ها و وسیله‌های تقرب نزد خدا و صلوات و دعاهاى رسول [خدا] برمی‌شمرند، آگاه باشید، این [انفاق‌ها] برای آنان مایه تقرب است، خدا

۱. سوره توبه (۹)، آیه ۹۹.

به زودی آنان را در رحمت خویش درمی آورد، به راستی خدا آمرزنده‌ای است مهربان و رحمت‌گر.

پاداش صابران صلوات خدا است

در اهمیت و برکات صلوات همین بس که خداوند سبحان، پاداش صابران را صلوات خود بر آنان قرار داده است.

﴿وَلَنبَلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ الْأَمْوَالِ وَالْأَنْفُسِ وَالثَّمَرَاتِ وَبَشِّرِ الصَّابِرِينَ * الَّذِينَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ * أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ *﴾^۱؛
«قطعاً همه شما را با اموری اندک همچون ترس، گرسنگی، زیان مالی و جانی و کمبود میوه‌ها آزمایش می‌کنیم و بشارت بده به صابران. آنها که وقتی مصیبت به آنها می‌رسد

۱. سوره بقره (۲)، آیه ۱۵۵ تا ۱۵۷.

می‌گویند: «إِنَّا لِلَّهِ وَإِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» ما از آن خدا هستیم و به سوی او بازمی‌گردیم. اینها همانها هستند که صلوات و رحمت خدا شامل حالشان شده و هدایت یافتگانند».

همچنین در روایت است که در محضر امام جعفر صادق علیه السلام نام سلمان فارسی برده شد، آن حضرت پس از تعریف و تکریم سلمان فرمودند: «فَصَلِّوْا لِلَّهِ عَلَيِّ سَلْمَانَ»^۱؛ «صلوات خدا بر سلمان».

و سلیمان خالد گفت: به امام صادق علیه السلام گفتم: آیا جایز است بر مؤمنین صلوات فرستاد؟ فرمودند: آری به خدا سوگند بر مؤمنین صلوات فرستاده می‌شود، خدا بر آنها صلوات فرستاده است، آیا نشنیده‌ای قول خدا را: «هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ»^۲؛ «او [خدا] است که بر شما صلوات می‌فرستد».^۳

۱. بحار الانوار، ج ۲۳، ص ۳۴۸، ح ۶۵.

۲. سوره احزاب، آیه ۴۳.

۳. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۷۰.

یک صلوات بفرست تا خدا و فرشتگان

هزار بار بر تو صلوات بفرستند

در اهمیت و برکات صلوات همین بس که هر کس یک صلوات بفرستد، خداوند هزار بار در هزار صف از فرشته‌ها بر او صلوات فرستند...

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند:

«إِذَا ذُكِرَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَأَكْثَرُوا الصَّلَاةَ عَلَيْهِ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صَلَاةً وَاحِدَةً صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ أَلْفَ صَلَاةٍ فِي أَلْفِ صَفٍّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ وَلَمْ يَبْقَ شَيْءٌ مِمَّا خَلَقَهُ اللَّهُ إِلَّا صَلَّى عَلَيَّ عَلَى الْعَبْدِ لِصَلَاةِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَصَلَاةِ مَلَائِكَتِهِ، فَمَنْ لَمْ يَزْعَبْ فِي هَذَا فَهُوَ جَاهِلٌ مَعْرُورٌ، قَدْ بَرِيَ اللَّهُ مِنْهُ وَرَسُولُهُ وَأَهْلُ بَيْتِهِ»^۱.

چون نام پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ برده شد بسیار بر او صلوات بفرستید، زیرا هر کس یک صلوات بر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرستاد،

۱. اصول کافی، ج ۲، کتاب الدعاء، ص ۴۹۲، ح ۶.

خداوند هزار بار در هزار صف از فرشته‌ها بر او صلوات فرستد، و چیزی از مخلوقات خدا نماند جز اینکه بر این بنده صلوات فرستد چون خدا و فرشتگان بر او صلوات فرستند، و هر کس در این فضیلت رغبت نکند، نادان و مغرور است و خدا و رسول و خاندانش از او بیزارند.

یعنی: چنانچه کسی بر پیامبر ﷺ صلوات نفرستد، و خود را از چنین ثواب و فضیلت بزرگ و با ارزش محروم گرداند، جاهل و فریب خورده است، به علاوه، خدا و پیامبر ﷺ و خاندانش هم از او بیزارند.

تا قادر بر نطق و کلامت هستی

بفرست مدام بر محمد صلوات

همچنین، از پیامبر اکرم ﷺ نقل است که فرمودند: هر کس در نوشته‌ای صلوات بر من را بنویسد، تا وقتی نام من در آن نوشته بماند، فرشته‌ها برای نویسنده صلوات، طلب مغفرت می‌کنند.

«قَالَ ﷺ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ فِي كِتَابٍ لَمْ تَزَلْ الْمَلَائِكَةُ

تَسْتَغْفِرُ لَهُ مَا دَامَ إِسْمِي فِي ذَلِكَ الْكِتَابِ»^۱.

ثواب صلوات دسته جمعی قابل محاسبه نیست

در اهمیت و برکات صلوات همین بس که فرشته‌ای که قدرت محاسبه همه چیز را دارد، از شمارش ثواب صلوات دسته جمعی مؤمنین عاجز است.

از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ روایت است که فرمودند:

شب معراج در سیر آسمانی خود فرشته‌ای را دیدم که هزار دست داشت و در هر دست او هزار انگشت بود، و مشغول حساب کردن بود و با انگشتانش شماره می‌کرد.

به جبرئیل گفتم: این فرشته کیست و چه چیزی را حساب می‌کند؟

گفت: این فرشته، موکل بر قطرات باران است و حساب می‌کند چند قطره باران از آسمان بر زمین فرود

۱. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۷۱ به نقل از منیة المرید.

آمده است.

حضرت به او فرمود: آیا تعداد قطرات باران را که از ابتدای آفرینش بر زمین باریده می‌دانی؟

عرض کرد: قسم به خداوندی که تو را به حق به سوی آفریدگانش فرستاده است نه تنها می‌دانم چند قطره باران از آسمان به زمین نازل شده است بلکه تفصیل آن را هم می‌دانم که چند قطره در دریا و چند قطره در خشکی و چند قطره در آبادی و چند قطره در باغ و چند قطره در شوره زار و چند قطره در گورستان فرود آمده است.

رسول خدا ﷺ فرمود: من از حفظ و یادآوری او تعجب کردم، و او که چنین دید عرض کرد: ای رسول خدا ﷺ! با همه این قدرتی که از نظر دستها و انگشتان و حفظ و یادآوری دارم از محاسبهٔ یک چیز ناتوانم.

سؤال کردم: حساب کدام چیز است؟ عرض کرد: «هرگاه گروهی از امت شما در مجلسی اجتماع کرده باشند و چون نام مبارک شما برده شود بر شما صلوات

فرستند، من از شمارش ثواب آنها عاجزم». «قَوْمٌ مِنْ أُمَّتِكَ يَحْضُرُونَ مَجْمَعاً فَيَذُكُرُ اسْمَكَ عِنْدَهُمْ فَيُصَلُّونَ عَلَيْكَ، فَأَنَا لَا أَقْدِرُ عَلَى حَضْرِ ثَوَابِهِمْ».^۱

صلوات خدا و فرشتگانش بر فرستنده صلوات

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت است که فرمودند: هر که ده بار بر محمد و آل محمد صلوات الله و سلامه علیهم، صلوات بفرستد خدا و فرشتگانش صدبار بر او صلوات می فرستند، و هر که صدبار صلوات فرستد، خداوند و فرشتگانش هزار بار بر او صلوات فرستند [سپس به راوی فرمود: آیا گفتار خدای عزوجل را نشنیده‌ای (که فرموده است): «او است آن خداوندی که صلوات (رحمت) فرستد بر شما (او) و فرشتگانش [نیز بر شما صلوات فرستند] تا شما را از تاریکی‌ها به سوی

۱. مستدرک الوسائل، ج ۵، ص ۳۵۵، ح ۸.

روشنایی بیرون آرد و خدا بر مؤمنان مهربان است. «مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ عَشْرًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ مَلَائِكَتُهُ مِائَةَ مَرَّةٍ، وَ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ مِائَةَ [مَرَّةٍ] صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ مَلَائِكَتُهُ أَلْفًا، أَمَا تَسْمَعُ قَوْلَ اللَّهِ عَزَّ وَ جَلَّ: ﴿هُوَ الَّذِي يُصَلِّي عَلَيْكُمْ وَ مَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَ كَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا﴾^۱

اول و آخر دعا صلوات بفرستید

دراهمیت و برکات صلوات همین بس که هرگاه کسی به درگاه خدا حاجتی دارد باید دعایش را با صلوات شروع و به صلوات ختم نماید.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: «هرگاه کسی به درگاه خدای عزوجل حاجتی دارد، باید با صلوات بر محمد و آلش شروع کند و سپس حاجت خود را

۱. اصول کافی، ج ۲، ص ۴۹۳، باب الصلاة على النبي صلى الله عليه وآله، ح ۱۴.

بخواهد، و در آخر هم با صلوات بر محمد و آلش پایان دهد، زیرا ی خدای عزوجل، کریم تر از آن است که دو طرف دعا را بپذیرد و وسط دعا را واگذارد. زیرا صلوات بر محمد و آل محمد محجوب نیست [و بدون برخورد به حجاب و مانعی بالا می رود و مستجاب می شود].

«مَنْ كَانَتْ لَهُ إِلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ حَاجَةٌ فَلْيُبْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، ثُمَّ يَسْأَلْ حَاجَتَهُ، ثُمَّ يَخْتِمُ بِالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، فَإِنَّ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ أَكْرَمُ مَنْ أَنْ يَقْبَلَ الطَّرْفَيْنِ وَيَدْعَ الْوَسْطَ إِذْ [۱] كَانَتْ الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ لَا تُحْجَبُ عَنْهُ»^۱.

نماز بدون صلوات نماز نیست

در اهمیت و برکات صلوات همین بس که نمازگزار، در تشهد هر نمازی که می خواند - واجب یا مستحب -

۱. اصول کافی، ج ۲، ص ۴۹۴، ح ۱۶.

باید صلوات بفرستد، والا نمازش نماز نیست و باطل است.
شافعی نیز که یکی از چهار امام اهل سنت است در
اشعارش چنین گفته است:

يَا أَهْلَ بَيْتِ رَسُولِ اللَّهِ حُبُّكُمْ

فَرَضَ مِنَ اللَّهِ فِي الْقُرْآنِ أَنْزَلَهُ

كَفَاكُمْ مِنْ عَظِيمِ الْقَدْرِ أَنْكُمْ

مَنْ لَمْ يُصَلِّ عَلَيْكُمْ لَا صَلَاةَ لَهُ^۱

ای اهل بیت رسول خدا ﷺ، حب و دوستی شما - از
طرف خدا در قرآن واجب شده است.

در عظمت قدر شما همین بس که - هرکس بر شما
صلوات نفرستد نماز برایش نیست.

در میزان اعمال چیزی سنگین تر از صلوات نیست

در اهمیت و برکات صلوات همین بس که روز قیامت،
هنگامی که اعمال انسان سنجیده می شود و اعمال نیکش

۱. الصّواعق المحرقة، ص ۸۸ و صفحات آخر کتاب اثنی عشریه.

سبک باشد، ثواب صلوات او را در میزان نهند و بر کفه دیگر بچربد.

از یکی از دو امام باقر و صادق علیهما السلام روایت شده که فرمودند: «روز قیامت، در میزان اعمال چیزی سنگین تر از صلوات بر محمد و آل محمد نیست، و چه بسا شخصی که اعمالش را در میزان گذارند و سبک باشد، پس صلواتی را که فرستاده ظاهر سازد و آن را در میزان اعمال خود گذارد، پس به سبب آن، کفه اعمالش سنگین گردد و بر کفه دیگر بچربد».

«مَا فِي الْمِيزَانِ شَيْءٌ أَثْقَلُ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَإِنَّ الرَّجُلَ لَتُوضَعُ أَعْمَالُهُ فِي الْمِيزَانِ فَيَمِيلُ بِهِ فَيُخْرِجُ الصَّلَاةَ عَلَيْهِ فَيَضَعُهَا فِي مِيزَانِهِ فَيَرْجَحُ [به]»^۱

و پیامبر فرمودند: «هر کس در ماه رمضان زیاد بر من صلوات بفرستد، روزی که میزانها سبک است، خدا

۱. اصول کافی، ج ۲، ص ۴۹۴، ح ۱۵.

میزانش را سنگین کند»؛ «مَنْ أَكْثَرَ فِيهِ مِنَ الصَّلَوَاتِ عَلَيَّ
ثَقَلَ اللَّهُ مِيزَانَهُ يَوْمَ تَخْفُ الْمَوَازِينُ»^۱

نماز بر اموات با صلوات

در اهمیت و برکات صلوات این که در نماز بر اموات
باید صلوات بفرستیم. زیرا نماز بر اموات، در حقیقت
دعا برای آمرزش اموات است و در تکبیر دوم آن باید
بگوییم: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ».

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام پرسیدند: چگونه بر
میت نماز بخوانیم؟ فرمودند: [پنج تکبیر بگویند، به این
ترتیب، بعد از نیت و گفتن تکبیر اول «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا
اللَّهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ» و بعد از تکبیر دوم:
«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ» و بعد از تکبیر سوم:
«اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ» و بعد از تکبیر چهارم

۱. امالی شیخ صدوق رحمته الله، مجلس ۲۰، ح ۴.

[اگر میّت مرد است]: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِهَذَا الْمَيِّتِ» [و اگر میّت زن است]: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِهَذِهِ الْمَيِّتِ» و بعد تکبیر پنجم را بگویند].^۱

و در روایت دیگر نماز بر میت را مفصل تر بیان فرمودند، که بهتر است به این کیفیت خوانده شود:

بعد از نیّت و تکبیر اول: «أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ أَرْسَلَهُ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا بَيْنَ يَدَيْ السَّاعَةِ» و بعد از تکبیر دوم: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَارْحَمْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ وَصَلِّ عَلَى جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ، وَالشُّهَدَاءِ وَالصِّدِّيقِينَ، وَجَمِيعِ عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ». بعد از تکبیر

۱. وسائل الشیعه، ابواب صلاة الجنازة، باب كيفية صلاة الجنازة.

(روایات تلفیق شد).

سوم: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ تَابِعْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ إِنَّكَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ».

بعد از تکبیر چهارم اگر میت مرد است: «اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ نَزَلَ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهُ إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنَّا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَزِدْ فِي إِحْسَانِهِ وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ وَاغْفِرْ لَهُ اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهِ فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهُ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ» بعد تکبیر پنجم گفته شود. و اگر میت زن است بعد از تکبیر چهارم: «اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكَ وَابْنَةُ عَبْدِكَ وَابْنَةُ أُمَّتِكَ نَزَلَتْ بِكَ وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ اللَّهُمَّ إِنَّا لَا نَعْلَمُ مِنْهَا إِلَّا خَيْرًا وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِهَا مِنَّا، اللَّهُمَّ إِنْ كَانَتْ مُحْسِنَةً فَزِدْ فِي إِحْسَانِهَا وَإِنْ كَانَتْ مُسِيئَةً فَتَجَاوَزْ عَنْهَا وَاغْفِرْ لَهَا، اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا عِنْدَكَ فِي أَعْلَى عِلِّيِّينَ وَاخْلُفْ عَلَى أَهْلِهَا فِي الْغَابِرِينَ وَارْحَمْهَا بِرَحْمَتِكَ يَا

أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ». و تکبیر پنجم گفته شود.^۱

* * *

إِلَهِي بِحَقِّ الْمُصْطَفَى وَ وَصِيِّهِ
 وَ سِبْطِيهِ وَالسَّجَادِ ذِي الثَّنَاتِ
 وَ بِأَقْرَبِ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ وَ جَعْفَرِ
 وَ مُوسَى نَجِيِّ اللَّهِ فِي الْخَلَوَاتِ
 وَ بِالطُّهْرِ مَوْلَانَا الرِّضَا وَ مُحَمَّدٍ
 تَلَاهُ عَلَيَّ خَيْرَةَ الْخَيْرَاتِ
 وَ بِالْحَسَنِ الْهَادِي وَ بِالْقَائِمِ الَّذِي
 يَقُومُ عَلَيَّ إِسْمِ اللَّهِ بِالْبَرَكَاتِ
 أَنْلِنِي إِلَهِي مَا رَجَوْتُ بِحُبِّهِمْ
 وَ بَدَّلْ خَطِيئَاتِي بِهِمْ حَسَنَاتٍ^۲

۱. وسائل الشيعه، ابواب صلاة الجنازة، باب كيفية صلاة الجنازة.

۲. از علامه مرحوم طبرسی رحمته الله.

منع پیامبر ﷺ

از نماز و صلوات بر مرده منافقان

در اهمیت و برکات صلوات همین بس که خداوند سبحان، پیامبر ﷺ را، از نماز و صلوات بر مرده منافقان نهی فرمود.

﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَاتُوا وَهُمْ فَاسِقُونَ﴾؛ [ای پیامبر!] و هرگز بر احدی از آنان [منافقان] که مُردند، نماز مخوان و صلوات نفرست و بر قبر احدی از آنها [به دعا و طلب آمرزش] نایست.»

این نهی بیانگر عدم لیاقت منافقین از بهره‌وری برکات صلوات و دعا هستند.

نماز وحشت و صلوات

از پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل شده که فرمودند: «شبی سخت تر از شب اول قبر نمی‌گذرد، پس به اموات رحم کنید به صدقه دادن، و چنانچه توان صدقه نداشتید، یک نفر از شما دو رکعت نماز بخواند، در رکعت اول سوره «حمد» و «آیه‌الکرسی» و در رکعت دوم «حمد» و ده مرتبه «سوره قدر» و بعد از سلام نماز بگوید: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ ابْعَثْ ثَوَابَهَا إِلَيَّ قَبْرِ فُلَانٍ.» (وبه جای لفظ «فلان» نام میت را ببرد) [پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند:] چنانچه این عمل را انجام دادید، خداوند در همان شب اول قبر و همان ساعت، هزار فرشته که با هر یک لباس و حوله است به سوی قبر او می‌فرستد.^۱

۱. العروة الوثقى، فصل فى صلاة ليلة الدفن، به نقل از کفعمی و موجز

با صلوات از شفاعت همه انبیاء بهره‌مند شویم

این هم از برکات صلوات است که: از حضرت زهراء علیها السلام روایت شده که فرمود: «شبی هنگام خواب پدرم به من فرمود: ای فاطمه! قبل از اینکه بخواب روی چهار عمل بجا آور: ۱- یک ختم قرآن بنما، ۲- پیامبران را شفیع خود گردان، ۳- مؤمنان را از خود شاد و خوشنود نما، ۴- حج و عمره بجا آور.»

گفتم: ای پدر! مرا به چهار چیز امر فرمودی که در این وقت کم قدرت انجام آنها را ندارم، آن حضرت تبسم کرد و فرمود: ای فاطمه! در وقت خواب ۱- سه مرتبه سوره «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» را قرائت کن، گویا ختم قرآن نموده‌ای، ۲- بر من و بر پیامبران قبل از من صلوات فرست، [به این نحو: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ صَلِّ عَلَيَّ جَمِيعِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ»]. روز قیامت ما (انبیاء) شفیعان تو خواهیم بود، ۳- برای مؤمنین طلب

مغفرت کن، [بگو: **اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ**] که به این وسیله آنان را خوشنود کرده‌ای، ۴- بگو: «**سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ**» که با گفتن این تسییحات همانند این است که حج و عمره بجا آورده‌ای».^۱

صلوات بر یکایک چهارده معصوم

صلوات الله وسلامه عليهم

همه می‌دانیم محبت و اظهار علاقه به یکایک معصومین صلوات الله وسلامه عليهم اجمعین، فرض و واجب است، همان گونه که خداوند سبحان فرموده است: ﴿**قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ**﴾^۲؛ «[ای پیامبر!] بگو: بر این [رسالت و زحماتم] مزدی جز دوستی نزدیکان [اهل بیت] از شما نمی‌طلبم». و از سویی

۱. ریاحین الشریعة، ج ۱، ص ۲۲۳ به نقل از خلاصة الاذکار ملا

محسن فیض رحمته الله.

۲. سورة شورا (۴۲)، آیه ۲۳.

همه می دانیم که نتیجهٔ محبت و جلب رضایت پیامبر ﷺ، عاید خود ما می شود، همان گونه که خدا به آن خبر داده و فرموده است: ﴿قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ﴾؛ «[ای پیامبر!] بگو: آنچه اجر و پاداش از شما خواستم آن برای خودتان است».

بر این اساس بر ما است که اجر رسالت را ادا کنیم و رضایت و خوشنودی پیامبر ﷺ را تحصیل و به دست آوریم، و برای به دست آوردن آن، راه‌های بسیاری وجود دارد، یکی از آن راه‌ها، اظهار دوستی و علاقه به آن بزرگواران به وسیلهٔ صلوات فرستادن به یکایک آنان است، تا ضمن عرض ارادت و درود، تولای خود را در گفتار نیز آشکار سازیم، و چه بهتر همان صلواتهایی را که خودشان یاد داده و بیان فرموده‌اند بخوانیم و آنها چنین است:

صلوات بر پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا حَمَلَ وَحْيِكَ، وَبَلَّغَ رِسَالَاتِكَ
وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أَحَلَّ حَلَالَكَ، وَحَرَّمَ حَرَامَكَ، وَعَلَّمَ
كِتَابَكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا أَقَامَ الصَّلَاةَ، وَآتَى الزَّكَاةَ،
وَدَعَا إِلَى دِينِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا صَدَّقَ بِوَعْدِكَ،
وَأَشْفَقَ مِنْ وَعِيدِكَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا غَفَرْتَ بِهِ
الذُّنُوبَ، وَسَتَرْتَ بِهِ الْعُيُوبَ، وَفَرَّجْتَ بِهِ الْكُرُوبَ، وَصَلِّ
عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا دَفَعْتَ بِهِ الشَّقَاءَ، وَكَشَفْتَ بِهِ الْعَمَاءَ،
وَأَجَبْتَ بِهِ الدُّعَاءَ، وَنَجَّيْتَ بِهِ مِنَ الْبَلَاءِ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ
كَمَا رَحِمْتَ بِهِ الْعِبَادَ، وَأَحْيَيْتَ بِهِ الْبِلَادَ، وَقَصَمْتَ بِهِ
الْجَبَابِرَةَ، وَأَهْلَكْتَ بِهِ الْفِرَاعِنَةَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا
أَضَعَفْتَ بِهِ الْأَمْوَالَ، وَأَحْرَزْتَ بِهِ مِنَ الْأَهْوَالِ، وَكَسَرْتَ بِهِ
الْأَصْنَامَ، وَرَحِمْتَ بِهِ الْأَنَامَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ كَمَا بَعَثْتَهُ
بِخَيْرِ الْأَدْيَانِ، وَأَعَزَّزْتَ بِهِ الْإِيمَانَ، وَتَبَّرْتَ بِهِ الْأَوْثَانَ،

وَعَظَّمَتْ بِهِ الْبَيْتَ الْحَرَامَ، وَصَلَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ
الطَّاهِرِينَ الْأَخْيَارِ، وَسَلَّمُ تَسْلِيمًا.

صلوات بر امام علی امیرالمؤمنین ع حقاً ع

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ أَخِي نَبِيِّكَ،
وَوَلِيِّهِ وَصَفِيِّهِ وَوَزِيرِهِ، وَمُسْتَوْدَعِ عِلْمِهِ، وَمَوْضِعِ سِرِّهِ،
وَبَابِ حِكْمَتِهِ، وَالنَّاطِقِ بِحُجَّتِهِ، وَالِدَّاعِي إِلَى شَرِيعَتِهِ،
وَخَلِيفَتِهِ فِي أُمَّتِهِ، وَمُفَرِّجِ الْكُرْبِ عَنْ وَجْهِهِ قَاصِمِ الْكُفْرَةِ،
وَمُرْغِمِ الْفَجْرَةِ، الَّذِي جَعَلْتَهُ مِنْ نَبِيِّكَ بِمَنْزِلَةِ هَارُونَ مِنْ
مُوسَى، اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ، وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ، وَأَنْصُرْ مَنْ
نَصَرَهُ، وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَهُ، وَالْعَنْ مَنْ نَصَبَ لَهُ مِنَ الْأَوْلِيَاءِ
وَالْأَخْرَبِينَ، وَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ
أَوْصِيَاءِ أَنْبِيَائِكَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

صلوات بر سیده نساء، فاطمة زهرا عليها السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الصِّدِّيقَةِ فَاطِمَةَ الزَّكِيَّةِ، حَبِيبَةِ حَبِيبِكَ
وَنَبِيِّكَ، وَأُمَّ أَحِبَّائِكَ وَأَصْفِيَاءِكَ، الَّتِي أَنْتَجَبْتَهَا وَفَضَّلْتَهَا
وَاخْتَرْتَهَا عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ، اللَّهُمَّ كُنِ الطَّالِبَ لَهَا مِمَّنْ
ظَلَمَهَا وَاسْتَخَفَّ بِحَقِّهَا، وَكُنِ الثَّائِرَ اللَّهُمَّ بِدَمِ أَوْلَادِهَا،
اللَّهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهَا أُمَّ أُمَّةِ الْهُدَى، وَحَلِيلَةَ صَاحِبِ اللُّوَاءِ،
وَالْكَرِيمَةَ عِنْدَ الْمَلَائِكَةِ الْأَعْلَى، فَصَلِّ عَلَيْهَا وَعَلَى أُمَّهَا
صَلْوَةً تُكْرِمُ بِهَا وَجْهَ أَبِيهَا مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَتُقَرَّرُ
بِهَا أَعْيُنَ ذُرِّيَّتِهَا، وَأَبْلِغْهُمْ عَنِّي فِي هَذِهِ السَّاعَةِ، أَفْضَلَ
التَّحِيَّةِ وَالسَّلَامِ.

صلوات بر امام حسن و امام حسين عليهما السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ عَبْدَيْكَ، وَوَلِيِّيكَ، وَابْنَيْ
رَسُولِكَ، وَسِبْطِي الرَّحْمَةِ، وَسَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ،

أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلَادِ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ،
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ سَيِّدِ النَّبِيِّينَ، وَوَصِيِّ أَمِيرِ
 الْمُؤْمِنِينَ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
 بْنَ سَيِّدِ الْوَصِيِّينَ، أَشْهَدُ أَنَّكَ يَا بْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، أَمِينُ اللَّهِ
 وَابْنُ أَمِينِهِ، عِشْتَ مَظْلُوماً وَمَضَيْتَ شَهِيداً، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ
 الْأِمَامُ الزَّكِيُّ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ، وَبَلِّغْ رُوحَهُ
 وَجَسَدَهُ عَنِّي فِي هَذِهِ السَّاعَةِ أَفْضَلَ التَّحِيَّةِ وَالسَّلَامِ، اللَّهُمَّ
 صَلِّ عَلَى الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ الْمَظْلُومِ الشَّهِيدِ، قَتِيلِ الْكُفْرَةِ
 وَطَرِيحِ الْفَجْرَةِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا
 بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بْنَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، أَشْهَدُ
 مُوقِناً أَنَّكَ أَمِينُ اللَّهِ وَابْنُ أَمِينِهِ، قُتِلْتَ مَظْلُوماً وَمَضَيْتَ
 شَهِيداً، وَأَشْهَدُ أَنَّ اللَّهَ تَعَالَى الطَّالِبُ بِثَارِكَ، وَمُنْجِزُ مَا
 وَعَدَكَ مِنَ النَّصْرِ وَالتَّأْيِيدِ فِي هَلَاكِ عَدُوِّكَ، وَإِظْهَارِ
 دَعْوَتِكَ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ وَفَيْتَ بِعَهْدِ اللَّهِ، وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ

اللَّهُ، وَعَبَدْتَ اللَّهَ مُخْلِصاً حَتَّى آتَيْكَ الْيَقِينَ، لَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً
 قَتَلْتِكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً خَذَلْتِكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ أُمَّةً أَلْبَتَ عَلَيْكَ،
 وَأَبْرَأَ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى مِمَّنْ أَكْذَبَكَ، وَاسْتَخَفَّ بِحَقِّكَ وَاسْتَحَلَّ
 دَمَكَ، يَا أَبَى أَنْتَ وَأُمِّي يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، لَعَنَ اللَّهُ قَاتِلَكَ،
 وَلَعَنَ اللَّهُ خَاذِلَكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَمِعَ وَأَعْيَتَكَ فَلَمْ
 يُجِبْكَ وَلَمْ يَنْصُرْكَ، وَلَعَنَ اللَّهُ مَنْ سَبَّ نِسَاءَكَ، أَنَا
 إِلَى اللَّهِ مِنْهُمْ بَرِيٌّ، وَمِمَّنْ وَالَاهُمْ وَمَالَاهُمْ
 وَأَعَانَهُمْ عَلَيْهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ وَالْأُمَّةَ مِنْ وُلْدِكَ كَلِمَةً
 التَّقْوَى، وَبَابُ الْهُدَى وَالْعُرْوَةُ الْوُثْقَى، وَالْحُجَّةُ عَلَى
 أَهْلِ الدُّنْيَا، وَأَشْهَدُ أَنِّي بِكُمْ مُؤْمِنٌ، وَبِمَنْزِلَتِكُمْ مُوقِنٌ،
 وَلَكُمْ تَابِعٌ بِذَاتِ نَفْسِي، وَشَرَايِعُ دِينِي، وَخَوَاتِيمُ عَمَلِي
 وَمُنْقَلَبِي فِي دُنْيَايَ وَآخِرَتِي.

صلوات بر امام علی بن الحسین علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ الْحُسَيْنِ سَيِّدِ الْعَابِدِينَ، الَّذِي اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ، وَجَعَلْتَ مِنْهُ أئِمَّةَ الْهُدَى، الَّذِينَ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ، وَبِهِ يَعْدِلُونَ، اخْتَرْتَهُ لِنَفْسِكَ، وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرَّجْسِ، وَاصْطَفَيْتَهُ وَجَعَلْتَهُ هَادِيًا مَهْدِيًا، اللَّهُمَّ فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ ذُرِّيَّةِ أَنْبِيَائِكَ حَتَّى تَبْلُغَ بِهِ مَا تَقَرُّ بِهِ عَيْنُهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، إِنَّكَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ.

صلوات بر امام محمد بن علی علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ بَاقِرِ الْعِلْمِ، وَإِمَامِ الْهُدَى، وَقَائِدِ أَهْلِ التَّقْوَى، وَالْمُنْتَجَبِ مِنْ عِبَادِكَ، اللَّهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ عَلَمًا لِعِبَادِكَ، وَمَنَارًا لِلْبِلَادِ، وَمُسْتَوْدَعًا لِحُكْمَتِكَ، وَمُتْرَجِمًا لَوْحِيكَ، وَأَمْرَتَ بِطَاعَتِهِ، وَحَدَّرْتَ مِنْ مَعْصِيَتِهِ، فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا رَبِّ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ ذُرِّيَّةِ

أَنْبِيَائِكَ، وَأَصْفِيَاءِكَ وَرُسُلِكَ وَأَمْنَاءِكَ، يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ.

صلوات بر امام جعفر بن محمد عليه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ الصَّادِقِ، خَازِنِ الْعِلْمِ
الدَّاعِي إِلَيْكَ بِالْحَقِّ، النُّورِ الْمُبِينِ، اللَّهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ مَعْدِنَ
كَلَامِكَ وَوَحْيِكَ، وَخَازِنَ عِلْمِكَ، وَلِسَانَ تَوْحِيدِكَ، وَوَلِيَّ
أَمْرِكَ، وَمُسْتَحْفَظَ دِينِكَ، فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى
أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيَاءِكَ وَحُجَجِكَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

صلوات بر امام موسی بن جعفر عليه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْأَمِينِ الْمُؤْتَمَنِ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، الْبَرِّ
الْوَفِيِّ، الطَّاهِرِ الزَّكِيِّ، النُّورِ الْمُبِينِ، الْمُجْتَهِدِ الْمُخْتَسِبِ،
الصَّابِرِ عَلَى الْأَذَى فِيكَ، اللَّهُمَّ وَكَمَا بَلَغَ عَنْ آبَائِهِ مَا
اسْتُودِعَ مِنْ أَمْرِكَ وَنَهْيِكَ، وَحَمَلَ عَلَى الْمَحَجَّةِ، وَكَابَدَ أَهْلَ
الْعِزَّةِ وَالشَّدَّةِ فِيمَا كَانَ يَلْقَى مِنْ جُهَالِ قَوْمِهِ، رَبِّ فَصَلِّ

عَلَيْهِ أَفْضَلَ وَأَكْمَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِمَّنْ أَطَاعَكَ،
وَنَصَحَ لِعِبَادِكَ، إِنَّكَ غَفُورٌ رَحِيمٌ.

صلوات بر امام علی بن موسی علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُوسَى، الَّذِي أَرْتَضِيْتَهُ وَرَضَيْتَ
بِهِ مَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِكَ، اللَّهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ حُجَّةً عَلَى خَلْقِكَ،
وَقَائِمًا بِأَمْرِكَ، وَنَاصِرًا لِدِينِكَ، وَشَاهِدًا عَلَى عِبَادِكَ، وَكَمَا
نَصَحَ لَهُمْ فِي السِّرِّ وَالْعَلَانِيَةِ، وَدَعَا إِلَى سَبِيلِكَ بِالْحِكْمَةِ
وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ، فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ
مِنْ أَوْلِيَاءِكَ وَخَيْرَتِكَ، مِنْ خَلْقِكَ إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ.

صلوات بر امام محمد بن علی بن موسی علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُوسَى، عِلْمِ التَّقْوَى، وَنُورِ
الْهُدَى، وَمَعْدِنِ الْوَفَاءِ، وَفَرْعِ الْأَزْكَيَاءِ، وَخَلِيفَةِ الْأَوْصِيَاءِ،
وَأَمِينِكَ عَلَى وَحْيِكَ، اللَّهُمَّ فَكَمَا هَدَيْتَ بِهِ مِنَ الضَّلَالَةِ،

وَاسْتَنْقَذْتَ بِهِ مِنَ الْحَيْرَةِ، وَأَرْشَدْتَ بِهِ مَنْ اهْتَدَى، وَزَكَّيْتَ
 بِهِ مَنْ تَزَكَّى، فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ
 أَوْلِيَاءِكَ، وَبَقِيَّةِ أَوْصِيَاءِكَ، إِنَّكَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ.

صلوات بر امام علی بن محمد علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، وَصِيِّ الْأَوْصِيَاءِ، وَإِمَامِ
 الْأَثَمِيَّاءِ، وَخَلْفِ أَيْمَةِ الدِّينِ، وَالْحُجَّةِ عَلَى الْخَلَائِقِ
 أَجْمَعِينَ، اللَّهُمَّ كَمَا جَعَلْتَهُ نُورًا يَسْتَضِيُّ بِهِ الْمُؤْمِنُونَ فَبَشِّرْ
 بِالْجَزِيلِ مِنْ ثَوَابِكَ، وَأَنْذِرْ بِالْأَلِيمِ مِنْ عِقَابِكَ، وَحَذَّرْ
 بِأَسْكَ، وَذَكَرَ بِآيَاتِكَ، وَأَحَلَّ حَلَالَكَ، وَحَرَّمَ حَرَامَكَ، وَبَيَّنَّ
 شَرَايِعَكَ وَفَرَائِضَكَ، وَحَضَّ عَلَى عِبَادَتِكَ، وَأَمَرَ بِطَاعَتِكَ،
 وَنَهَى عَنْ مَعْصِيَتِكَ، فَصَلِّ عَلَيْهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى
 أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَاءِكَ، وَذُرِّيَّةِ أَنْبِيَائِكَ، يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ.

صلوات بر امام حسن بن علی بن محمد علیه السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، أَلْبَرِّ التَّقِيِّ
الصَّادِقِ الْوَفِيِّ النُّورِ الْمُضِيءِ، خَازِنِ عِلْمِكَ، وَالْمَذْكُورِ
بِتَوْحِيدِكَ، وَوَلِيِّ أَمْرِكَ، وَخَلْفِ أَيْمَةِ الدِّينِ الْهُدَاةِ
الرَّاشِدِينَ، وَالْحُجَّةِ عَلَى أَهْلِ الدُّنْيَا، فَصَلِّ عَلَيْهِ يَا
رَبِّ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَصْفِيَاءِكَ، وَحُجَجِكَ
وَأَوْلَادِ رُسُلِكَ يَا إِلَهَ الْعَالَمِينَ.

صلوات بر امام ولی الأمر المنتظر عجل الله تعالی فرجه الشريف

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ وَابْنِ أَوْلِيَاءِكَ، الَّذِينَ فَرَضْتَ
طَاعَتَهُمْ، وَأَوْجَبْتَ حَقَّهُمْ، وَأَذْهَبْتَ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَطَهَّرْتَ تَهُمَ
تَطْهِيراً، اللَّهُمَّ انصُرْهُ وَاَنْتَصِرْ بِهِ لِدِينِكَ، وَاَنْصُرْ بِهِ أَوْلِيَاءَكَ
وَأَوْلِيَاءَهُ وَشِيعَتَهُ وَاَنْصَارَهُ، وَاَجْعَلْنَا مِنْهُمْ، اللَّهُمَّ اعِذْهُ مِنْ
شَرِّ كُلِّ بَاغٍ وَطَاغٍ، وَمِنْ شَرِّ جَمِيعِ خَلْقِكَ، وَاَحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ

يَدِيهِ وَمِنْ خَلْفِهِ، وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ، وَاحْرُسْهُ وَأَمْنَعُهُ
 أَنْ يُوَصَلَ إِلَيْهِ بِسُوءٍ، وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ وَآلَ رَسُولِكَ،
 وَأَظْهِرْ بِهِ الْعَدْلَ وَأَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ، وَأَنْصُرْ نَاصِرِيهِ، وَاخْذُلْ
 خَاذِلِيهِ، وَأَقْصِمْ بِهِ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ، وَأَقْتُلْ بِهِ الْكُفَّارَ
 وَالْمُنَافِقِينَ، وَجَمِيعَ الْمُلْحِدِينَ حَيْثُ كَانُوا مِنْ مَشَارِقِ
 الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا، وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا، وَأَمْلَأْ بِهِ الْأَرْضَ عَدْلًا،
 وَأَظْهِرْ بِهِ دِينَ نَبِيِّكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ السَّلَامُ، وَاجْعَلْنِي اللَّهُمَّ مِنْ
 أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ، وَأَتْبَاعِهِ وَشِبَعَتِهِ، وَأَرِنِي فِي آلِ مُحَمَّدٍ
 مَا يَأْمُلُونَ، وَفِي عَدُوِّهِمْ مَا يَحْذَرُونَ، إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ. ۱

بر عارض روی ماه مهدی علیه السلام صلوات

بر جذبه هر نگاه مهدی علیه السلام صلوات

ما را نبود چو هدیه‌ای در خور او

پیوسته به پیشگاه مهدی علیه السلام صلوات

توسّل به چهارده معصوم صلوات الله و سلامه علیهم

بِنَبِيِّ عَرَبِيٍّ وَ رَسُولٍ مَدَنِيٍّ
 وَ أَخِيهِ أَسَدِ اللَّهِ مُسَمَّى بِعَلِيٍّ
 وَ بِزَهْرَاءِ بَتُولٍ وَ بِأُمِّ وَ لَدَتْهَا
 وَ بِسِبْطِيهِ وَ شَبْلِيهِ هُمَا نَجْلَا زَكِيٍّ
 وَ بِسَجَّادٍ وَ بِالْبَاقِرِ وَ الصَّادِقِ حَقًّا
 وَ بِمُوسَى وَ عَلِيٍّ وَ تَقِيٍّ وَ نَقِيٍّ
 وَ بِذِي الْعَسْكَرِ وَ الْحُجَّةِ الْقَائِمِ بِالْحَقِّ
 الَّذِي يَحْكُمُ بِالْحَقِّ بِحُكْمِ أَزَلِيٍّ
 وَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتِي وَ سَلَامِي بِالْأَوْفِ
 وَ بِأَيُّمِ النَّهَارِ وَ غَدْوَةٍ وَ عَشِيٍّ
 وَ تَقَبَّلْ بِتَقْبُولٍ حَسَنٍ رَبِّ دُعَانَا
 بِمُحَمَّدٍ وَ عَلِيٍّ وَ بِأَوْلَادِ عَلِيٍّ

الهی تو را به حق پیامبر عربی و فرستاده مدنی و برادرش شیر خدا که نامش علی است، قسم می‌دهم و به حضرت زهرای بتول و مادری که وی را زاییده است و به دو دختر زاده و دو فرزند شیر بچه پیامبر، حضرت حسن و حسین که از نژاد و نسل پاکیزه هستند و به حضرت سجاد و امام باقر و امام صادق که به حق می‌باشند و به حضرت موسی بن جعفر و علی بن موسی الرضا و امام محمد تقی و امام علی النقی و به صاحب عسکر، امام یازدهم و حضرت حجت، امامی که از برای احقاق حق برپا ایستاده و به فرمان پروردگار همیشگی و ازلی، حکم به حق خواهد کرد، هزاران درود و سلام من در شب و روز و صبح و شام بر ایشان باد، پروردگارا! به حق حضرت محمد و علی و فرزندان علی علیهم‌السلام دعای ما را به نیکویی بپذیر.

بهشت دیده آمد روی ایشان

دماغ آسوده دارد، بوی ایشان

به گفتاری از ایشان خوش دلم من

خوشا ایشان و گفت و گوی ایشان

صلوات امیرالمؤمنین علیه السلام بر پیامبر صلی الله علیه و آله

در روضه کافی است که امیرالمؤمنین علیه السلام در یکی از خطبه‌های روز جمعه این صلوات را بر پیامبر صلی الله علیه و آله فرستاد.

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ، يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَبَارِكْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَتَحَنَّنْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَسَلِّمْ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، كَأَفْضَلِ مَا صَلَّيْتَ وَبَارَكْتَ وَتَرَحَّمْتَ وَتَحَنَّنْتَ وَسَلَّمْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ، اللَّهُمَّ اعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِيلَةَ، وَالْمَنْزِلَةَ الْكَرِيمَةَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ أَعْظَمَ الْخَلَائِقِ كُلِّهِمْ شَرَفًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَأَقْرَبَهُمْ مِنْكَ مَقْعَدًا، وَأَوْجَهُهُمْ عِنْدَكَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ جَاهًا، وَأَفْضَلَهُمْ عِنْدَكَ مَنْزِلَةً وَنَصِيبًا، اللَّهُمَّ اعْطِ مُحَمَّدًا أَشْرَفَ الْمَقَامِ، وَحِبَاءَ السَّلَامِ، وَشَفَاعَةَ الْأِسْلَامِ، اللَّهُمَّ وَالْحِقْنَا بِهِ غَيْرَ

خَزَايَا وَلَا نَاكِثِينَ، وَلَا نَادِمِينَ وَلَا مُبَدِّلِينَ، إِلَهَ الْحَقِّ آمِينَ.^۱

صلوات بر همه پیامبران

بعد از صلوات بر محمد ﷺ

مستحب است هرگاه نام پیامبران را بردیم، ابتدا بر پیامبر اکرم ﷺ صلوات بفرستیم بعد بر آنها.

ابن عمّار گفت: نزد حضرت امام جعفر صادق عليه السلام از برخی پیامبران یاد کردم و بر او صلوات فرستادم. حضرت فرمودند: «هرگاه نام یکی از پیامبران را بردی، اول صلوات بر محمد عليه السلام بفرست، بعد بر آن پیامبر، صلی الله علی محمد و آله و علی جمیع الانبیاء».^۲

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۶.

۲. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۴۸، ح ۵ و «العروة الوثقی»، فصل فی

الصلوة علی النبی عليه السلام، مسأله ۷.

صلوات بر باب الحوائج

حضرت موسی بن جعفر علیه السلام

سید بن طاوس در یکی از زیارات این صلوات را بر حضرت موسی بن جعفر سلام الله علیه نقل کرده است، و چون مشتمل بر برخی از فضائل و عبادات و مصائب آن امام والامقام بود، در این جزوه آوردم، امید است علاقه‌مندان به آن جناب در هر جا هستند با خواندن آن، ضمن عرض ارادت به ساحت قدس باب الحوائج موسی بن جعفر علیه السلام، به محتوای آن نیز توجه نموده و از هر جهت بهره‌مند شوند، ان شاء الله والتوفیق من الله.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيٍّ مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ، وَصَلِّ عَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، وَصِيِّ الْأَبْرَارِ، وَإِمَامِ الْأَخْيَارِ وَعَيْبَةِ الْأَنْوَارِ، وَوَارِثِ السَّكِينَةِ وَالْوَقَّارِ، وَالْحَكَمِ وَالْأَثَارِ، الَّذِي كَانَ يُحْيِي اللَّيْلَ بِالسَّهْرِ إِلَى السَّحْرِ بِمُؤَاصَلَةِ الْأَسْتِغْفَارِ، حَلِيفِ السَّجْدَةِ الطَّوِيلَةِ، وَالذُّمُوعِ الْغَزِيرَةِ وَالْمُنَاجَاتِ الْكَثِيرَةِ،

وَالضَّرَاعَاتِ الْمُتَّصِلَةِ، وَمَقَرَّ النَّهْيِ وَالْعَدْلِ، وَالْخَيْرِ
وَالْفُضْلِ، وَالنَّدَى وَالْبَدَلِ، وَمَأْ لَفِ الْبَلْوَى وَالصَّبْرِ،
وَالْمُضْطَهَدِ بِالظُّلْمِ، وَالْمَقْبُورِ بِالْجَوْرِ، وَالْمُعَذَّبِ فِي قَعْرِ
السُّجُونِ، وَظَلَمِ الْمَطَامِيرِ، ذِي السَّاقِ الْمَرْضُوضِ بِحَاقِ
الْقَيْوَدِ، وَالْجِنَازَةِ الْمُنَادِي عَلَيْهَا بَدَلُ الْأِسْتِخْفَافِ، وَالْوَارِدِ
عَلَى جَدِّهِ الْمُصْطَفَى وَأَبِيهِ الْمُرْتَضَى، وَأُمِّهِ سَيِّدَةِ النِّسَاءِ،
بَارِثِ مَعْصُوبٍ وَوَلَايَةِ مَسْلُوبٍ، وَأَمْرِ مَغْلُوبٍ، وَدَمِ
مَطْلُوبٍ، وَسَمِّ مَشْرُوبٍ، اَللَّهُمَّ وَكَمَا صَبَرَ عَلَى غَلِيظِ
الْمِحَنِ، وَتَجَرَّعَ غُصَّصَ الْكُرْبِ، وَاسْتَسَلَّمَ لِرِضَاكَ،
وَأَخْلَصَ الطَّاعَةَ لَكَ، وَمَحَضَ الْخُشُوعَ، وَاسْتَشَعَرَ
الْخُضُوعَ، وَعَادَى الْبِدْعَةَ وَأَهْلَهَا، وَلَمْ يَلْحَقْهُ فِي شَيْءٍ
مِنْ أَوْامِرِكَ وَنَوَاهِيكَ لَوْمَةٌ لَأْتِمِ، صَلِّ عَلَيْهِ صَلَوةً نَامِيَةً
مُنِيْفَةً زَاكِيَةً، تُوجِبُ لَهُ بِهَا شَفَاعَةَ أُمِّ مِنْ خَلْقِكَ، وَقُرُونٍ
مِنْ بَرَايَاكَ، وَبَلَّغُهُ عَنَّا تَحِيَّةً وَسَلَامًا، وَآتِنَا مِنْ لَدُنْكَ فِي

مُؤَلَّاتِهِ فَضْلاً وَاحْسَاناً، وَمَغْفِرَةً وَرِضْوَاناً، إِنَّكَ ذُو الْفَضْلِ الْعَمِيمِ، وَالتَّجَاوُزِ الْعَظِيمِ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.^۱

در شب و روز جمعه بسیار صلوات بفرستید

از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام روایت است که فرمودند: جمعه، شبش نورانی است و روزش بسیار روشن است، پس در شب و روز جمعه بسیار بگویید: «سُبْحَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» و بسیار بر محمد و آل محمد صلوات الله علیهم صلوات بفرستید.

«إِنَّ لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ لَيْلَةٌ غَرَاءٌ وَيَوْمُهَا أَزْهَرٌ، فَأَكْثِرُوا فِيهِمَا مِنَ التَّسْبِيحِ وَالتَّكْبِيرِ وَالتَّهْلِيلِ وَالثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ وَالصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ».^۲

و همان حضرت نقل کرده که پیامبر اکرم صلوات الله علیهم فرمودند:

۱. بحار الانوار، ج ۹۹، ص ۱۶.

۲. بحار الانوار، ج ۸، ص ۱۲۶.

«شب و روز جمعه بر من بسیار صلوات بفرستید. از آن حضرت پرسیدند: صلوات بسیار چند عدد است؟ فرمودند: اقل آن صد صلوات است و هرچه بیشتر بهتر».

قال: قال رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: أَكْثَرُوا مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيَّ فِي اللَّيْلَةِ الْغُرَاءِ وَالْيَوْمِ الْأَزْهَرِ، لَيْلَةَ الْجُمُعَةِ وَيَوْمِ الْجُمُعَةِ، فَقِيلَ إِلَيْكُمْ الْكَثِيرُ؟ قَالَ: إِلَى مِائَةٍ وَمَا زَادَتْ فَهِيَ أَفْضَلُ^۱.

و روایت دیگر است که: حضرت امام جعفر صادق ع فرمودند:

«چون عصر روز پنجشنبه شود خداوند فرشته هایی از آسمان به زمین می فرستد، و با آنها قلم هایی از طلا و صحیفه هایی از نقره (سفید) است و تا غروب روز جمعه چیزی نمی نویسند مگر صلوات بر محمد و آل محمد ع.

«إِذَا كَانَ يَوْمُ الْخَمِيسِ عِنْدَ الْعَصْرِ أَهْبَطَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ مَلَائِكَةً مِنَ السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ مَعَهَا صَحَائِفٌ مِنْ فِضَّةٍ

۱. کافی، ج ۳، ص ۴۲۸، بحارالانوار، ج ۸۶، ص ۳۱۳.

بِأَيْدِيهِمْ أَقْلَامٌ مِنْ ذَهَبٍ تَكْتُبُ الصَّلَاةَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ
إِلَى عِنْدِ غُرُوبِ الشَّمْسِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ»^۱.

همچنین نقل است که شب جمعه ده بار از خدا
بخوایم که بر پیامبر ﷺ صلوات بفرستد به این عبارت:
«يَا ذَائِمَ الْفَضْلِ عَلَى الْبَرِيَّةِ، يَا بَاسِطَ الْيَدَيْنِ بِالْعَطِيَّةِ، يَا
ضَاحِبَ الْمَوَاهِبِ السَّنِيَّةِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ خَيْرِ الْوَرَى
سَجِيَّةً، وَاعْفِرْ لَنَا يَا ذَا الْعُلَى فِي هَذِهِ الْعَشِيَّةِ»^۲.

و از حضرت امام محمد باقر عليه السلام روایت است که
فرمودند: در روز جمعه، نزد من هیچ عبادتی محبوبتر از
صلوات بر محمد و آل محمد نیست.

«مَا مِنْ شَيْءٍ يُعْبَدُ اللَّهُ بِهِ يَوْمَ الْجُمُعَةِ أَحَبَّ إِلَيَّ مِنْ
الصَّلَاةِ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ»^۳.

۱. بحار الانوار، ج ۸۶، ص ۳۶۱.

۲. مفاتیح الجنان، اعمال شب جمعه.

۳. کافی، ج ۳، ص ۴۳۹.

نیز روایت شده که بهترین اوقات صلوات در روز جمعه بعد از عصر است، به اینکه صد مرتبه گفته شود:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ»^۱

و از امام جعفر صادق عليه السلام روایت است که فرمودند:

صلوات بر محمد و آل محمد صلوات الله عليهم در بین نماز ظهر و عصر معادل هفتاد رکعت نماز است و کسی که بعد از نماز عصر روز جمعه بگوید: اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ، وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ، وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ عَلَيَّ أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ. برای او مثل ثواب عمل جنّ و انس در آن روز خواهد بود.^۲

مؤلف: روایات در فضیلت صلوات، خصوصاً در شب و روز جمعه بسیار است که به خاطر اختصار، به همین

۱. بحارالانوار، ج ۸۶، ص ۳۵۲.

۲. مفاتیح الجنان، اعمال روز جمعه.

مقدار اکتفا کردیم و این چند روایت برای تشویق اهل عمل کفایت می‌کند. والتوفیق من الله.
ذکر ما این است دائم الاوقات

بر محمد ﷺ و آل او صلوات

در پایان این قسمت، مناسب دیدم صلوات منسوب به ابوالحسن ضراب اصفهانی را که در اعمال عصر جمعه وارد شده - و مشتمل است بر صلوات بر پیامبر ﷺ و ائمه معصومین علیهم السلام و دارای مضامین عالی و قابل توجه است - بیاورم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ، وَ خَاتَمِ النَّبِيِّينَ، وَ حُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، الْمُنْتَجَبِ فِي الْمِيثَاقِ، الْمُصْطَفَى فِي الظَّلَالِ، الْمُطَهَّرِ مِنْ كُلِّ آفَةٍ، الْبَرِيءِ مِنْ كُلِّ عَيْبٍ، الْمُؤَمَّلِ لِلنَّجَاةِ، الْمُتَرَجَى لِلشَّفَاعَةِ، الْمُفَوَّضِ إِلَيْهِ دِينُ اللَّهِ، اللَّهُمَّ شَرِّفْ بُنْيَانَهُ وَ عَظِّمْ بُرْهَانَهُ، وَ أَفْلِحْ حُجَّتَهُ، وَ ارْفَعْ دَرَجَتَهُ، وَ

أَضِي نُوْرُهُ، وَبَيِّضُ وَجْهَهُ، وَاعْطِهِ الْفَضْلَ وَالْفَضِيْلَةَ، وَ
 الْمَنْزِلَةَ وَالْوَسِيْلَةَ وَالدَّرَجَةَ الرَّفِيْعَةَ، وَابْعَثْهُ مَقَاماً مَحْمُوداً
 يَعْطِيْهِ بِهِ الْأَوْلُونَ وَالْآخِرُونَ، وَصَلِّ عَلَيَّ أَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ، وَ
 وَاْرثِ الْمُرْسَلِيْنَ، وَقَائِدِ الْغُرِّ الْمُحَجَّلِيْنَ، وَسَيِّدِ الْوَصِيِّيْنَ،
 وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَصَلِّ عَلَيَّ الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ، إِمَامِ
 الْمُؤْمِنِيْنَ، وَوَاْرثِ الْمُرْسَلِيْنَ، وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَصَلِّ
 عَلَيَّ الْحُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ، إِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ، وَوَاْرثِ الْمُرْسَلِيْنَ،
 وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَصَلِّ عَلَيَّ عَلِيَّ بْنِ الْحُسَيْنِ، إِمَامِ
 الْمُؤْمِنِيْنَ، وَوَاْرثِ الْمُرْسَلِيْنَ، وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَصَلِّ
 عَلَيَّ مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، إِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ، وَوَاْرثِ الْمُرْسَلِيْنَ، وَ
 حُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَصَلِّ عَلَيَّ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، إِمَامِ
 الْمُؤْمِنِيْنَ، وَوَاْرثِ الْمُرْسَلِيْنَ، وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَصَلِّ
 عَلَيَّ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ، إِمَامِ الْمُؤْمِنِيْنَ، وَوَاْرثِ الْمُرْسَلِيْنَ، وَ
 حُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِيْنَ، وَصَلِّ عَلَيَّ عَلِيَّ بْنَ مُوسَى، إِمَامِ

الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ
 عَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِيٍّ، إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَ
 حُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى عَلِيِّ بْنِ مُحَمَّدٍ، إِمَامِ
 الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ
 عَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ، إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَ
 حُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلِّ عَلَى الْخَلْفِ الْهَادِي الْمَهْدِيِّ،
 إِمَامِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ الْمُرْسَلِينَ، وَحُجَّةِ رَبِّ الْعَالَمِينَ،
 اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْأَيِّمَةِ الْهَادِينَ، الْعُلَمَاءِ
 الصَّادِقِينَ، الْأَبْرَارِ الْمُتَّقِينَ، دَعَائِمِ دِينِكَ، وَأَرْكَانِ
 تَوْحِيدِكَ، وَتَرَاجِمَةِ وَحْيِكَ وَحُجَجِكَ عَلَى خَلْقِكَ، وَ
 خُلَفَائِكَ فِي أَرْضِكَ، الَّذِينَ اخْتَرْتَهُمْ لِنَفْسِكَ، وَاصْطَفَيْتَهُمْ
 عَلَى عِبَادِكَ، وَارْتَضَيْتَهُمْ لِدِينِكَ، وَخَصَصْتَهُمْ بِمَعْرِفَتِكَ،
 وَجَلَّلْتَهُمْ بِكَرَامَتِكَ، وَغَشَّيْتَهُمْ بِرَحْمَتِكَ، وَرَبَّيْتَهُمْ بِنِعْمَتِكَ،
 وَغَدَّيْتَهُمْ بِحِكْمَتِكَ، وَالْبَسْتَهُمْ نُورَكَ، وَرَفَعْتَهُمْ فِي

مَلَكُوتِكَ، وَ حَقَّقْتَهُمْ بِمَلَأَيْكَتِكَ، وَ شَرَّفْتَهُمْ بِبَيْتِكَ، صَلَوَاتِكَ
 عَلَيْهِ وَآلِهِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَيْهِمْ، صَلَوةً زَاكِيَةً
 نَامِيَةً كَثِيرَةً، دَائِمَةً طَيِّبَةً، لَا يُحِيطُ بِهَا إِلَّا أَنْتَ، وَ لَا يَسَعُهَا
 إِلَّا عِلْمُكَ، وَ لَا يُحْصِيهَا أَحَدٌ غَيْرُكَ، اللَّهُمَّ وَصَلِّ عَلَى وَلِيِّكَ
 الْمُخَيَّبِ سُنَّتِكَ، الْقَائِمِ فِي أَرْضِكَ، وَ شَاهِدِكَ عَلَى عِبَادِكَ،
 اللَّهُمَّ أَعِزَّ نَصْرَهُ، وَ مُدِّ فِي عُمُرِهِ، وَ زَيِّنِ الْأَرْضَ بِطَوْلِ
 بَقَائِهِ، اللَّهُمَّ اكْفِهِ بَعَى الْخَاسِدِينَ، وَ أَعِذْهُ مِنْ شَرِّ الْكَآئِدِينَ،
 وَ أَرْجُرْ عَنْهُ إِرَادَةَ الظَّالِمِينَ، وَ خَلِّصْهُ مِنْ أَيْدِي الْجَبَّارِينَ،
 اللَّهُمَّ أَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ وَ ذُرِّيَّتِهِ وَ شَيْعَتِهِ وَ رَعِيَّتِهِ، وَ خَاصَّتِهِ وَ
 عَامَّتِهِ وَ عَدُوَّهُ، وَ جَمِيعِ أَهْلِ الدُّنْيَا، مَا تُقَرِّبُهُ عَيْنُهُ، وَ تَسْرُبُهُ
 نَفْسُهُ، وَ بَلِّغْهُ أَفْضَلَ مَا أَمَّلَهُ فِي الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ، إِنَّكَ عَلَى
 كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ جَدِّدْ بِهِ مَا أَمْتَحَى مِنْ دِينِكَ، وَ أَحْيِ بِهِ
 مَا بُدِّلَ مِنْ كِتَابِكَ، وَ أَظْهِرْ بِهِ مَا غُبِيَ مِنْ حُكْمِكَ، حَتَّى يَعُودَ
 دِينُكَ بِهِ وَ عَلَى يَدَيْهِ، غَضًّا جَدِيدًا خَالِصًا مُخْلِصًا، لَا شَكَّ

فِيهِ وَلَا شُبُهَةَ مَعَهُ، وَلَا بَاطِلَ عِنْدَهُ وَلَا بِدْعَةَ لَدَيْهِ، اَللّٰهُمَّ
نَوِّرْ بِنُوْرِهِ كُلَّ ظُلْمَةٍ، وَ هُدِّ بِرُكْنِهِ كُلَّ بِدْعَةٍ، وَ اَهْدِمْ بِعِزِّهِ كُلَّ
ضَلَالَةٍ، وَ اقْصِمْ بِهٖ كُلَّ جَبَّارٍ، وَ اَحْمِدْ بِسَيْفِهِ كُلَّ نَارٍ، وَ اَهْلِكْ
بِعَدْلِهِ جَوْرَ كُلِّ جَائِرٍ، وَ اَجْرِ حُكْمَهُ عَلٰى كُلِّ حُكْمٍ، وَ اَذِلَّ
بِسُلْطَانِهِ كُلَّ سُلْطَانٍ، اَللّٰهُمَّ اَذِلَّ كُلَّ مَنْ نَاوَاهُ، وَ اَهْلِكْ كُلَّ مَنْ
عَادَاهُ، وَ اَمْكُرْ بِمَنْ كَادَهُ، وَ اسْتَاْصِلْ مَنْ جَحَدَهُ حَقَّةً،
وَ اسْتَهْتَنْ بِاَمْرِهِ، وَ سَعَىٰ فِيْ اِطْفَاْءِ نُوْرِهِ، وَ اَرَادَ اِحْمَادَ ذِكْرِهِ،
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى مُحَمَّدٍ الْمُصْطَفٰى، وَ عَلٰى الْمُرْتَضٰى، وَ
فَاطِمَةَ الرَّهْرٰءِ، وَ الْحَسَنِ الرَّضٰا، وَ الْحُسَيْنِ الْمُصَفٰى، وَ
جَمِيْعِ الْاَوْصِيَاِءِ مَصَابِيْحِ الدُّجٰى، وَ اَعْلَامِ الْهُدٰى، وَ مَنَارِ
التُّقٰى، وَ الْعُرْوَةِ الْوُثْقٰى، وَ الْحَبْلِ الْمَتِيْنِ، وَ الصِّرَاطِ
الْمُسْتَقِيْمِ، وَ صَلِّ عَلٰى وَاٰلِكَ وَ وُلَاةِ عَهْدِكَ، وَ الْاَيْمَةِ مِنْ
وُلْدِهِ، وَ مَدِّ فِيْ اَعْمَارِهِمْ، وَ زِدْ فِيْ اَجَالِهِمْ، وَ بَلِّغْهُمْ اَقْصٰى

آمَالِهِمْ دِينًا وَ دُنْيَا وَ آخِرَةً إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.^۱

یارب! به محمد ﷺ و به زهرا ﷺ صلوات

بر شیر خدا، علی ﷺ اعلا صلوات

بر حُسن حَسَن ﷺ، جمال نیکوی حسین ﷺ

اولاد علی ﷺ و آل طاهها صلوات

صلواتی که موجب استجابت دعاها

و رسیدن به آرزوهاست

از حضرت امام رضا ﷺ نقل است که فرمودند: «برای مستجاب شدن دعاها و آمرزش گناهان و رسیدن به آرزوها و زیاد شدن روزی‌ها و از دوستان بهشتی شدن پیامبر ﷺ، این صلوات را که از اسرار آل محمد ﷺ است بخوانید:

۱. مفاتیح الجنان، بقیة اعمال روز جمعه و بحار الانوار، ج ۹۱، ص

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْأَوَّلِينَ، وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْآخِرِينَ، وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْمَلَائِئِ الْأَعْلَى، وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ فِي الْمُرْسَلِينَ، اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا الْوَسِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِيلَةَ وَالذَّرَجَةَ الْكَبِيرَةَ، اللَّهُمَّ إِنِّي آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ لَمْ أَرَهُ فَلَا تَحْرِمْ نِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ رُؤْيَاهُ، وَ ارزُفْنِي صُحْبَتَهُ، وَ تَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِهِ، وَ اسْقِنِي مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبًا رَوِيًّا سَائِغًا هَنِئًا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ كَمَا آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ لَمْ أَرَهُ فَارِنِي فِي الْجَنَانِ وَجْهَهُ، اللَّهُمَّ بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ عَنِّي تَحِيَّةً كَثِيرَةً وَ سَلَامًا.^۱

۱. بحار الانوار، ج ۸۶ ص ۹۶ به نقل از ثواب الاعمال، ص ۱۴۱.

از برکات این صلوات هم بهره‌مند شوید - که گفته شده ثواب ده هزار صلوات دارد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى سَيِّدِنَا وَ نَبِيِّنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ مَا اخْتَلَفَ الْمَلَوَانُ وَ تَعَاقَبَ الْعَصْرَانُ وَ كَرَّ الْجَدِيدَانِ وَ اسْتَقْبَلَ الْفَرَقْدَانِ وَ بَلِّغْ رُوحَهُ وَ أَرْوَحَ أَهْلِ

روشن جهان ز نور جمال محمد ﷺ است
 خرم ز چشمه‌های کمال محمد ﷺ است
 ما دست کی ز نیم به دامن دیگران
 تا دامن محمد ﷺ و آل محمد ﷺ است

سلام و صلوات به پیامبر ﷺ می‌رسد

روایت است که امام صادق علیه السلام فرمودند: خدا
 فرشته‌ای را بر قبر پیامبر ﷺ موکل گردانده است، و هرگاه

→ بَيْتِهِ مِنْي التَّحِيَّةِ وَالسَّلَامِ. (امالی شیخ طوسی رحمه الله)

خدایا! درود فرست بر مولا و آقا و پیامبر ما محمد و خاندانش، تا
 آنگاه که روز و شب در رفت و آمدند، و بامداد و شامگاه پی در پی
 واقع شوند، و روز و شب به دنبال هم می‌رسند، و آن دو ستاره بزرگ
 و کوچک روی می‌آورند، و سلام و درود مرا به ارواح پیامبر و
 خاندانش برسان.

همچنین فرستادن این صلوات، برای برآمدن حاجات، رجاء مانعی
 ندارد.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى فَاطِمَةَ وَ أَيْبَهَا وَ بَعْلِهَا وَ بَيْتِهَا بَعْدَ مَا أَحَاطَ بِهِ عِلْمُكَ.

یکی از شما صلوات یا سلام بر آن حضرت فرستاد، آن فرشته به عرض پیامبر ﷺ می‌رساند.^۱

صلوات همراه مصافحه

نقل شده که پیامبر ﷺ فرمودند: «دو نفر که برای خدا با یکدیگر مصافحه (دست بهم دهند) و بر من صلوات فرستند، پیش از آنکه از هم جدا شوند، خداوند مهربان هر دو را می‌آمرزد.^۲»

مؤذن و شنونده اذان صلوات بفرستند

در روایت صحیح است که حضرت امام محمد باقر علیه السلام فرمودند: «هر وقت نام مبارک پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله را بردی، یا شخصی نام آن حضرت را نزد تو برد، بر

۱. میزان الحکمة.

۲. روایات در فضیلت مصافحه بسیار است: بحار، ج ۵، ص ۳۲۳ و ج ۷۶، ص ۱۹ و سفینة البحار، ج ۵، ص ۱۱۹ مراجعه شود.

پیامبر ﷺ صلوات بفرست، در اذان باشد یا غیر اذان.
 وَصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ كُلَّمَا ذَكَرْتَهُ أَوْ ذَكَرَهُ ذَاكِرٌ عِنْدَكَ
 فِي أَذَانٍ أَوْ غَيْرِهِ.^۱

همان گونه که ملاحظه می کنید، امام علیؑ در این روایت امر فرموده است که با بردن نام پیامبر ﷺ، یا شنیدن آن، صلوات بفرستید. و ظاهر امر وجوب است و صاحب وسائل نیز فرموده است:

«بَابُ وَجُوبِ الصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ كُلَّمَا ذُكِرَ فِي أَذَانٍ أَوْ
 غَيْرِهِ»

مرحوم سید محمد باقر ﷺ نیز در کتاب شریف «العروة الوثقى» فرموده است:

جماعتی از علما فتوا به وجوب صلوات داده اند [عبارتش در صفحه بعد می آید] ولی به لحاظ قرائن

۱. وسائل الشیعة، چاپ آل البيت علیهم السلام، ج ۵، ص ۴۵۱، باب ۴۲، ابواب اذان و اقامه.

خارجی و همچنین آمدن نام و القاب آن حضرت در قرآن بدون ذکر صلوات، «امر» «صلّ» در این روایت حمل بر استحباب شده است، هرچند احوط عدم ترک است.

همچنین در روایتی که شیعه و سنی نقل کرده‌اند، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: «جبرئیل گفت: از رحمت خدا دور باد کسی که نام تو نزد او برده شود و بر تو صلوات نفرستد». و [پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود:] من آمین گفتم.^۱

نیز «مسلم» در صحیحش نقل کرده که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: وقتی مؤذن اذان می‌گوید، جمله‌های اذان را همراه او حکایت کنید و بر من صلوات بفرستید. به راستی که هر کس بر من صلوات بفرستد خداوند به هر صلواتی ده صلوات بر آن کس می‌فرستد.

۱. روایات مربوط به فضیلت صلوات را به نقل از اهل تسنن در روزهای مدینه، ص ۱۸۸ به بعد آورده‌ام که بیش از صد روایت است.

قَالَ النَّبِيُّ ﷺ: «إِذَا سَمِعْتُمُ الْمُؤَذِّنَ فَقُولُوا مِثْلَ مَا يَقُولُ ثُمَّ صَلُّوا عَلَيَّ فَإِنَّهُ مَنْ صَلَّى عَلَيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا.»^۱
و نظیر همین روایت از حضرت امام جعفر صادق عَلَيْهِ السَّلَام نقل شده و فرمودند: «وَلَا تَدَعِ ذِكْرَ اللَّهِ عَلَيَّ كُلِّ حَالٍ»^۲،
در هیچ حال دست از ذکر خدا برمدار.

صلوات در اثنای نماز

جمعی از علمای گذشته فرموده‌اند: به مقتضای آیه مبارکه ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا﴾^۳ صلوات بر پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ واجب است و بر هر مکلفی در طول عمر واجب است که لا اقل یک مرتبه صلوات بفرستد، یعنی فرضاً اگر

۱. صحیح مسلم، کتاب الصلاة، باب استحباب القول مثل قول المؤذن

لمن سمعه، ص ۱۹۸، ح ۳۸۴.

۲. بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۱۵۳، ح ۱۲.

۳. سوره احزاب / ۵۶.

کسی اصلاً نماز نمی‌خواند که در تشهد آن صلوات بفرستد، چنانچه حتی یک صلوات هم نفرستد، دو واجب مستقل را ترک کرده است: یکی نماز و دیگری صلوات، و ترک هر یک از آنها عقابی جداگانه دارد، به علاوه جمعی از علمای گذشته فتوا داده اند که هر گاه مکلف پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را متذکر شد یا نام آن حضرت نزد او برده شد - چه در نماز و در حال خواندن حمد و سوره باشد، یا در اذان و اقامه و یا غیر اینها - واجب است صلوات بفرستد و در این مسأله فرقی نیست که نام مبارک آن حضرت را ببرند مثل «محمد» یا «احمد»، یا کنیه یا لقب آن حضرت را متذکر شوند مثل «ابوالقاسم»، «مصطفی»، «رسول» و «نبی»، یا با ضمیر یادآور آن بزرگوار شوند، مثل «عنه» در جایی که ضمیر «عنه» به آن حضرت برگردد.

همچنین اگر نام یا کنیه یا لقب آن حضرت را نوشتند، صلوات را نیز بنویسند، بلکه اگر قلباً متذکر پیامبر

اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شدند صلوات بفرستند، هر چند ظاهر روایت آن است که مراد تذکر و یادآوری زبانی است نه درونی و قلبی، و در هر حال در روایت صحیح است که:

«هر وقت پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را یاد کردی، یا کسی آن حضرت را نزد تو یاد کرد، چه در اذان باشد یا غیر آن، صلوات بفرست»؛ «وَصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ كُلَّمَا ذَكَرْتَهُ أَوْ ذَكَرَهُ ذَاكِرٌ فِي أَذَانٍ وَغَيْرِهِ»^۱.

سه یادآوری :

اول. چنانچه کسی در اثنای قرائت حمد و سوره و یا سایر جاهای نماز، نام پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ را شنید، صلوات بفرستد و آن را تأخیر نیاندازد و بعد از فرستادن صلوات، نماز را ادامه دهد، بلکه احتیاط این است که فرستادن صلوات را در اثنای نماز ترک نکند، چون جمعی از علما فتوا به وجوب آن داده‌اند.

۱. وسائل الشیعه، باب ۴۲، از ابواب اذان و اقامه، ح ۱.

سید رضی الله عنه در کتاب شریف «العروة الوثقی» فرموده است: مستحب است صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله، هر وقت اسم آن حضرت را ذکر کند، یا بشنود، اگر چه در نماز یا در اثنای قرائت باشد، بلکه احوط ترک نکردن است، زیرا که جماعتی از علما فتوی به وجوب آن داده‌اند، و فرقی نیست که اسم آن بزرگوار ذکر شود یا کنیه یا لقب آن حضرت، یا به ضمیر ذکر شود، و در خبر صحیح است که: «صلوات بفرست بر پیامبر صلی الله علیه و آله هر وقت نام او را بردی یا آنکه کسی نام آن حضرت را نزد تو به زبان آورد، در اذان باشد یا غیر اذان»، و از آن بزرگوار روایت است که فرمودند: هرگاه نام من نزد کسی برده شود و فراموش کند صلوات بر من بفرستد (غفلت کند و صلوات نفرستد) خداوند او را در راه بهشت به خطا می‌اندازد (راه بهشت را گم می‌کند).^۱

۱. يُسْتَحَبُّ الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ حَيْثُ مَا ذَكَرَ أَوْ ذُكِرَ عِنْدَهُ وَلَوْ كَانَ فِي

مسأله: چنانچه در اثنای تشهد نام پیامبر ﷺ را شنید، به صلواتی که در تشهد واجب است اکتفا نکند و دو صلوات بفرستد، همچنین اگر نام مبارک آن حضرت تکرار شد، صلوات را تکرار کند.^۱

دوم. در صلوات، کیفیت خاصی معتبر نیست و هر عبارتی که دلالت بر صلوات کند، کفایت می‌کند، مثل «صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ» یا «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى النَّبِيِّ» یا «رَبِّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ» ولی به هر عبارت و کیفیتی که صلوات فرستاد، اضافه کردن آل ترک نشود.

سوم. صلوات بر معصومین عليهم السلام مستحب است،

→ الصَّلَاةِ وَ فِي أَثْنَاءِ الْقِرَاءَةِ بَلِ الْأَحْوَطُ عَدَمُ تَرْكِهَا لِفَتْوَى جَمَاعَةٍ مِنَ الْعُلَمَاءِ بِوُجُوبِهَا، وَ فِي الْخَبَرِ الصَّحِيحِ: «وَصَلِّ عَلَى النَّبِيِّ كُلَّمَا ذَكَرْتَهُ أَوْ ذَكَرَهُ ذَاكِرٌ عِنْدَكَ فِي الْأَذَانِ أَوْ غَيْرِهِ»، وَ فِي رِوَايَةٍ: «مَنْ ذَكَرْتُ عِنْدَهُ وَ نَسِيَ أَنْ يُصَلِّيَ عَلَيَّ خَطَأً اللَّهُ بِهِ طَرِيقَ الْجَنَّةِ». (العروة الوثقى، فصل فى الصلاة على النبي ﷺ)

۱. همان، مسأله ۱ و مسأله ۲.

خصوصاً هر گاه کسی نام آن بزرگواران را به زبان جاری ساخت و یا شنید.

در زیارت ائمه بقیع علیهم السلام می خوانیم:

«وَجَعَلَ صَلَوَاتِنَا عَلَيْكُمْ رَحْمَةً لَنَا وَكَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا».

خداوند متعال صلوات ما را بر شما، رحمت برای ما قرار داد، و کفاره گناهانمان ساخت.

و در زیارت حضرت زهرا علیها السلام می خوانیم:

«السَّلَامُ عَلَيْكِ يَا فَاطِمَةَ بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْكِ وَعَلَى رُوحِكِ».

و همچنین می خوانیم: «اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهَا صَلَوةً تَزِيدُ

فِي مَحَلِّهَا عِنْدَكَ وَشَرَفِهَا لَدَيْكَ...»

خلاصه: صلوات بر معصومین علیهم السلام مستحب است

خصوصاً اگر نام آنها را به زبان آوردیم، یا نام آنها را شنیدیم.

مثلاً اگر کسی گفت: حضرت علی، مستحب است

بگویند: صلوات الله و سلامه علیه. و اگر نام آن حضرت را

شنید، بگوید: صلوات الله و سلامه علیه. نیز اگر مثلاً گفت: حضرت رضا، یا نام آن حضرت را شنید، بگوید: صلوات الله و سلامه علیه. و همچنین نسبت به سایر معصومین صلوات الله و سلامه علیهم اجمعین.

صلوات در رکوع و سجود نماز

مستحب است قبل از ذکر رکوع یا بعد از آن صلوات بفرستیم، همچنین مستحب است قبل از ذکر سجده یا بعد از آن صلوات بفرستیم.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: «نمازگزار، در رکوع و سجود نمازش صلوات بفرستد، و صلوات بر محمد صلی الله علیه و آله و آل محمد مثل تکبیر و تسبیح است و معادل ده حسنه می باشد».^۱

و حضرت امام باقر علیه السلام فرمودند: «کسی که در

۱. وسائل الشیعه، باب ۲۰ از ابواب رکوع، حدیث ۱.

رکوع و سجود و قیامش [در حال قنوت] صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد خداوند علاوه بر ثواب اینها، ثواب دیگری به مقدار ثواب رکوع و سجود و قیام، به او عطا فرماید».^۱

صلوات در قنوت نماز

مستحب است در اول قنوت و در پایان آن صلوات بفرستیم، زیرا قنوت در نمازها دعا و طلب حاجات است و حضرت امام جعفر صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمودند: «هرگاه یکی از شما دعا کرد، ابتدا کند به صلوات بر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، چون صلوات بر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مقبول عندالله است و این طور نیست که خداوند بعضی از دعا را قبول کند و بعضی را ردّ نماید».^۲

۱. کتاب فضل الصلاة على النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ.

۲. إِذَا دَعَا أَحَدُكُمْ فَلْيَبْدَأْ بِالصَّلَاةِ عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَإِنَّ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ

و از همان حضرت نقل شده که فرمودند: «کسی که حاجتی از خدا دارد، ابتدا صلوات بر محمد و آل محمد بفرستد، پس از آن حاجتش را بطلبد و در پایان نیز صلوات بفرستد، همانا خداوند عزوجل کریم‌تر از آن است که دو طرف دعا را مستجاب کند و وسط آن را واگذارد، هر جا صلوات بر محمد و آل محمد باشد حجابی وجود ندارد»^۱.

و برخی از علما فرموده‌اند: از قنوت‌های جامع و کامل که موجب برآمدن حاجات است، این قنوت است: «سُبْحَانَ مَنْ دَانَتْ لَهُ السَّمَاوَاتُ وَالْأَرْضُ بِالْعُبُودِيَّةِ، سُبْحَانَ مَنْ تَفَرَّدَ بِالْوَحْدَانِيَّةِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَعَجِّلْ فَرَجَهُمْ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَ لِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَأَقْضِ حَوَائِجِي وَ حَوَائِجَهُمْ بِحَقِّ حَبِيبِكَ

→ مَقْبُولَةٌ وَلَمْ يَكُنْ اللَّهُ تَعَالَى لِيَقْبَلَ بَعْضَ الدُّعَاءِ وَيُرَدَّ بَعْضًا. (وسائل الشیعة، باب ۳۶، ابواب الدعاء، ح ۱).

۱. همان، ح ۱۱.

مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ»^۱.

مؤلف: این قنوت برگرفته از قنوت‌های مفصل است و در عین اینکه کوتاه است، مشتمل است بر تمجید و ثنای الهی و صلوات بر پیامبر و آل آن حضرت و طلب مغفرت برای مؤمنین و مؤمنات، لذا همه شرایط دعا در آن جمع و به مستجاب شدن نزدیک است.

صلوات بعد از هر نماز کامل کننده نماز است

اهمیت و برکات صلوات از اینجا روشن می‌شود که نماز در صورتی به مرتبه کمال می‌رسد که بعد از آن بر محمد و آلش صلوات فرستاده شود.

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند: همانا کمال روزه به پرداخت زکات فطره است، همان گونه که تمامیت و کمال نماز به صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله است، چون

۱. العروة الوثقی، فصل فی القنوت، مسأله ۶.

کسی که روزه بگیرد و زکات فطره‌اش را عمداً نپردازد، برای او روزه نیست، و کسی که بعد از نماز صلوات نفرستد برایش نماز نیست.^۱

«إِنَّ مِنْ تَمَامِ الصَّوْمِ إِعْطَاءُ الزَّكَاةِ - يَعْنِي: الْفِطْرَةَ - كَمَا أَنَّ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ مِنْ تَمَامِ الصَّلَاةِ، لِأَنَّهُ مَنْ صَامَ وَلَمْ يُؤَدِّ الزَّكَاةَ فَلَا صَوْمَ لَهُ إِذَا تَرَكَهَا مُتَعَمِّدًا، وَلَا صَلَاةَ لَهُ إِذَا تَرَكَ الصَّلَاةَ عَلَى النَّبِيِّ ﷺ.»^۲

و از حضرت امام رضا علیه السلام نقل است که فرمودند: هر کس بعد از نماز صبح و نماز مغرب، آیه ﴿إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ...﴾ را بخواند و صلوات بفرستد، خداوند حاجات دنیا و آخرت او را برآورده می‌کند.^۳

۱. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۵۸، ح ۳۸. (روایت تلخیص شد)

۲. وسائل الشیعه، کتاب الزکاة، ابواب زکاة الفطرة، باب ۱، ح ۵.

صلوات و سلام بر پیامبر ﷺ بعد از نماز

از حضرت امام رضا علیه السلام پرسیدند: بعد از نماز واجب چگونه بر پیامبر صلوات الله علیه صلوات و سلام بفرستیم؟ فرمودند: بگویید:

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَبْدِ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا خَيْرَةَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا حَبِيبَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا صَفْوَةَ اللَّهِ، السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا أَمِينَ اللَّهِ، أَشْهَدُ أَنَّكَ رَسُولُ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ، وَأَشْهَدُ أَنَّكَ قَدْ نَصَحْتَ لِأُمَّتِكَ، وَجَاهَدْتَ فِي سَبِيلِ رَبِّكَ، وَعَبَدْتَهُ حَتَّى آتَيْتَكَ الْيَقِينَ، فَجَزَاكَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ،

۱. قيل ليس التشبيه من باب الحاق الناقص بالكامل، بل لبيان حال من يعرف بمن لا يعرف، وقيل: هو في اصل الصلاة لا قدرها، وقيل: معناه،

إِنَّكَ حَمِيدٌ مَّجِيدٌ. ۱

بهترین ذکر و خوشترین نعمات

هست بر ختم مرسلین صلوات

مرحبا بر کسی که بفرستد

دائما بر محمد ﷺ و علی ﷺ صلوات

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ»

صلواتِ عَدْلِ تَسْبِيحِ وَ تَكْبِيرِ است

شیخ صدوق رحمته الله از امام رحمته الله نقل کرده که فرمود: «صلوات

بر محمد و آل محمد رحمته الله در پیشگاه خداوند عزوجل معادل

(عَدْلٍ) تسبیح و تهلیل و تکبیر است؛ «الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ

وَ آلِهِ تَعْدِلُ عِنْدَ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ التَّسْبِيحَ وَ التَّهْلِيلَ وَ التَّكْبِيرَ»

→ اجعل لمحمد رحمته الله صلاةً بمقدار الصلاة لابراهيم وآل ابراهيم و في

آل ابراهيم خلأثق لا يحصون من الانبياء، وليس في آله نبى، فطلب

الحاق جملة فيها نبى واحد بما فيه انبياء. (مجمع البحرين: صلا)

۱. بحار الانوار، ج ۸۶ ص ۲۴ و ج ۱۰۰، ص ۱۸۱.

یعنی صلوات فرستادن، مثل «سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
و لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ» گفتن است، و این دو ذکر
شریف، هم سنگ یکدیگرند، یکی تسبیح و تقدیس و
تکبیر پروردگار است و دیگری تشریف و تعظیم و
تکریم نبوت و امامت است.

اشرف اعمال مؤمنان صلوات است

روایت است که امام حسن عسکری علیه السلام فرمودند:
اشرف اعمال مؤمنان، با تفاوت مراتبی که میان آنان
هست، همانا صلوات بر محمد و آل محمد صلوات الله علیهم است.

إِنَّ أَشْرَفَ أَعْمَالِ الْمُؤْمِنِينَ فِي مَرَاتِبِهِمُ الَّتِي قَدْ رَتَّبُوا
فِيهَا مِنَ الثَّرَى إِلَى الْعَرْشِ، الصَّلَاةُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ
الطَّيِّبِينَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ.^۱

یعنی مؤمنان هرچند از نظر ایمان و تقوا و اعمال،

۱. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۶۲، ح ۴۹. (روایت تلخیص شد)

متفاوت هستند و چه بسا تفاوت و مراتبشان بسیار زیاد است، اما در عین حال، اشرف اعمال همه آنها صلوات است، پس همه مؤمنین از برکات صلوات بهره برند و خود را مانند منافقان محروم نسازند. ان شاء الله والتوفیق من الله.

در حال طواف و سعی

افضل دعاها صلوات است

در روایت است که: عبدالرحمن بن نعیم گفت: به امام صادق علیه السلام گفتم: من مشغول طواف شدم و دعایی نخواندم جز صلوات بر محمد و آل محمد صلوات الله علیهم و در حال سعی نیز همین گونه عمل کردم (فقط صلوات فرستادم). حضرت فرمودند: «عطا نشد به احدی افضل تر از آنچه به تو عطا شد»؛ «مَا أُعْطِيَ أَحَدٌ مِّمَّنْ سَأَلَ أَفْضَلَ مِمَّا أُعْطِيَ»^۱.

۱. وسائل الشیعه، چاپ آل البيت علیهم السلام، ج ۱۳، ص ۳۳۶، باب ۲۱

ابواب طواف، ح ۱.

و در روایت دیگر است که: یعقوب بن شعیب گفت: به امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ گفتم: هنگام طواف، وقتی مقابل حجرالاسود رسیدم چه بگویم؟ فرمودند: «تکبیر بگو و بر محمد و آل محمد صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صلوات بفرست»؛ «فَقَالَ: كَبِّرْ وَصَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ»^۱.

نیز روایت است که حضرت امام جعفر صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ در حالی که مشغول طواف بود، وقتی رسید مقابل رکن یمانی، فرمود: در این مکان فرشته‌ای است که قدرت شنیدن صحبت‌های مردم روی زمین به او عطا شده است، پس هر کس بر پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ صلوات بفرستد، صلوات او را به پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ می‌رساند.^۲

در مجالستان صلوات را فراموش نکنید

هرگاه به هر مناسبتی دور هم جمع شدید، حتماً

۱. وسائل الشیعه، ج ۱۳، ص ۳۳۶، باب ۲۱ ابواب طواف، ح ۲.

۲. همان، ص ۳۳۷، ح ۳.

صلوات بفرستید. [هرچند یک مرتبه باشد].

پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: همیشه به امر خدای تعالی فرشتگانی در سیرند، هنگامی که به مجلسی می‌رسند که در آن ذکر خدا و صلوات است به یکدیگر می‌گویند: در این مجلس شرکت کنیم، وقتی حضور یافتند، هنگامی که اهل مجلس دعا کردند، آنها آمین می‌گویند، و هنگامی که صلوات فرستادند، همراه آنها صلوات می‌فرستند و به یکدیگر می‌گویند، خوشا به حال افراد این مجلس که خدا آنان را مورد عفو و مغفرت قرار داد.

و همان حضرت فرمودند: هر گروهی که در مجلسی جمع شوند و در آن مجلس ذکر خدا نگویند و صلوات نفرستند، آن مجلس برای آنها حسرت و باعث غم و غصه خواهد بود.^۱

همچنین پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: «جمع نشدند قومی

۱. عِدَّةُ الدَّاعِي، ص ۲۵۹.

در مجلسی که خدا را یاد نکردند و بر پیامبرشان صلوات نفرستادند مگر اینکه روز قیامت آن مجلس برای آنها حسرت و اندوه خواهد بود، چنانچه خدا بخواهد عفویشان می‌کند و اگر بخواهد ایشان را مؤاخذه می‌نماید.»

«مَا جَلَسَ قَوْمٌ مَجْلِسًا لَمْ يَذْكُرُوا اللَّهَ، وَلَمْ يُصَلُّوا عَلَي نَبِيِّهِمْ ﷺ؛ إِلَّا كَانَ مَجْلِسُهُمْ عَلَيْهِمْ تِرَةً^۱ يَوْمَ الْقِيَامَةِ. إِنْ شَاءَ عَفَا عَنْهُمْ، وَإِنْ شَاءَ آخَذَهُمْ.^۲»

سه گروه نفرین شده‌اند، شما از آنها نباشید

از حضرت امام محمد باقر علیه السلام نقل است که پیامبر صلی الله علیه و آله

فرمودند:

جبرئیل به من گفت: کسی که اسم تو نزد وی برده شود، و

۱. تیره از وَتَرَبَر وزن عِدَه به معنای نقص و ملامت است. (مجمع

البحرین)

۲. بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۳۱۶، و کتاب «فضل الصلاة علی

النَّبِيِّ ﷺ»، اثر: قاضی ابی اسحاق.

بر تو صلوات نفرستد، خدا او را [از رحمت خود] دور گرداند، من گفتم: آمین، و کسی که ماه رمضان را درک کند و آمرزیده نشود، خدا وی را [از رحمت خود] دور گرداند، من گفتم: آمین. گفت: کسی که پدر و مادر، یا یکی از آن دو را درک کند و آمرزیده نشود، خدا وی را [از رحمت خود] دور گرداند، من گفتم: آمین.»

عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ الْبَاقِرِ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِي حَدِيثٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: قَالَ لِي جَبْرَائِيلُ مَنْ ذُكِرْتَ عِنْدَهُ فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيْكَ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ فَقُلْتُ آمِينَ، فَقَالَ وَمَنْ أَدْرَكَ شَهْرَ رَمَضَانَ فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ قُلْتُ آمِينَ، قَالَ وَمَنْ أَدْرَكَ أَبْوَيْهَ أَوْ أَحَدَهُمَا فَلَمْ يُغْفَرْ لَهُ، فَأَبْعَدَهُ اللَّهُ قُلْتُ: آمِينَ.^۱

و در روایت دیگر است که پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بالای منبر رفت و روی پله اول فرمود: «آمین» روی پله دوم باز فرمود: «آمین» روی پله سوم نیز فرمود: «آمین» اصحاب

عرض کردند: بر چه چیز آمین گفتی؟ فرمود: «جبرئیل نزد من آمد و همین که بر پله اول منبر بالا رفتم گفتم: ذلیل باد (از رحمت خدا دور باد) کسی که نام تو نزد او برده شود و بر تو صلوات نفرستد»، پس من گفتم: «آمین» همین که بر پله دوم بالا رفتم گفتم: «ذلیل باد (از رحمت خدا دور باد) کسی که پدر و مادرش را درک کند و [پدر و مادرش زنده باشند و بتواند به آنها خدمت کند و خوشنودشان نماید و موجبات آمرزش خود را فراهم کند، ولی کوتاهی کرده و در نتیجه [داخل بهشت نشود] من گفتم: «آمین». همین که بر پله سوم بالا رفتم گفتم: «ذلیل باد (از رحمت خدا دور باد) کسی که ماه رمضان را درک کند و آمرزیده نشود» من گفتم: «آمین»^۱.

۱. ارتقی النبی ﷺ علی المنبر درجةً فقال: «آمین» ثم ارتقی الثانية فقال: «آمین»، ثم ارتقی الثالثة فقال: «آمین»، ثم استوی فجلس. فقال أصحابه رضی الله عنهم: علی ما أمّنت؟

صلوات کفاره گناهان است

با صلوات گناهان خود را جبران کنیم

در زیارت جامعه کبیره می خوانیم: «وَجَعَلَ صَلَوَاتَنَا عَلَيْكُمْ كَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا»؛ «و خداوند سببحان [بر ما منت نهاد و] صلوات ما را بر شما [اهل بیت علیهم السلام]، کفاره گناهان ما قرار داد».

و از حضرت امام رضا علیه السلام نقل است که فرمودند: چنانچه کسی نتواند کفاره گناهانش را بپردازد، بر محمد و آل محمد علیهم السلام بسیار صلوات بفرستد، به راستی که صلوات گناهان را محو و نابود می کند.^۱

→ فقال عليه السلام: «أتاني جبريل عليه السلام فقال: رَغِمَ أَنْفُ امرئٍ ذُكِرَتْ عنده، فلم يُصَلِّ عليك، فقلتُ: آمين.

فقال: رَغِمَ أَنْفُ امرئٍ أدرك أبويه، فلم يَدْخُلِ الجنة، فقلتُ: آمين.

فقال: رَغِمَ أَنْفُ امرئٍ أدرك رمضان، فلم يُغْفَرْ له، فقلتُ: آمين.»

۱. مَنْ لَمْ يَقْدِرْ عَلَى مَا يُكْفِّرُ بِهِ دُنُوبَهُ فَلْيَكْثُرْ مِنَ الصَّلَاةِ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ

وآلِهِ فَإِنَّهَا تَهْدِمُ الذُّنُوبَ هَدْمًا. (سفينة البحار، ج ۵، ص ۱۷۰)

و در زیارت ائمه بقیع علیهم السلام می خوانیم: «وَجَعَلَ صَلَاتَنَا عَلَيْكُمْ رَحْمَةً لَنَا وَكَفَّارَةً لِدُنُوبِنَا»؛ «و خداوند سبحان صلوات ما را بر شما رحمت و کفّاره گناهان ما قرار داد. و از امیرالمؤمنین علیه السلام نقل است که فرمودند:

صلوات بر پیامبر صلی الله علیه و آله گناهان را بهتر از آبی که آتش را خاموش کند از بین می برد.

الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ صلی الله علیه و آله أَمْحَقُ لِلْخَطِيَا مِنْ الْمَاءِ لِلنَّارِ.^۱
 نیز روایت است که: پیامبر صلی الله علیه و آله هنگام ورود در مسجد صلوات می فرستاد و می گفت: «رَبِّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ»؛ «پروردگارا گناهان مرا ببخش و درهای رحمت را برای من بگشا».

وهنگام خروج از مسجد باز صلوات می فرستاد و می گفت: «رَبِّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَافْتَحْ لِي أَبْوَابَ فَضْلِكَ»؛ «بار پروردگارا گناهان مرا ببخش و درهای فضل را بر من

۱. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۵۷، ح ۳۳.

بگشا».^۱

آن کس که قدم به راه حق بگذارد

کی دست ز دامان علی عَلَيْهِ السَّلَامُ بردارد

با حبّ محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و علی عَلَيْهِ السَّلَامُ و آتش

در لحظه احتضار جان بسپارد

گریه کودکان صلوات است

روایت است که پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند :

کودکان خود را به خاطر گریه کردنشان کتک نزنید،

زیرا گریه آنها در چهار ماه اول که به دنیا آمده‌اند، گواهی

به «لا اله الا الله» است و چهار ماه دوّم، صلوات بر پیامبر

و آل پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است و چهار ماه سوّم، دعا برای پدر و

مادر است.

«لَا تَضْرِبُوا أَطْفَالَكُمْ عَلَى بُكَائِهِمْ فَإِنَّ بُكَائَهُمْ أَرْبَعَةٌ

۱. میزان الحکمة، ج ۷، ص ۱۶۴.

أَشْهُرٍ شَهَادَةٌ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَأَرْبَعَةٌ أَشْهُرٍ الصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ وَآلِهِ وَأَرْبَعَةٌ أَشْهُرٍ الدُّعَاءِ لِوَالِدَيْهِ»^۱.

صلوات نفاق را می برد

پیامبر ﷺ فرمود: «الصَّلَاةُ عَلَيَّ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِي تَذْهَبُ بِالنِّفَاقِ»^۲؛ «صلوات بر من و اهل بیتم نفاق را می برد».

برکات صلوات در روایات گوناگون

در روایتی از پیامبر ﷺ نقل شده که فرمودند: جبرئیل بر من نازل شد و گفت: «کسی که یک مرتبه بر من صلوات بفرستد، خداوند ده صلوات بر آن کس می فرستد، و ده درجه او را بالا می برد»^۳.

۱. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۵۵، ح ۲۸.

۲. اصول کافی، ج ۲، ص ۲۵۲.

۳. قال رسول الله ﷺ: «إِنَّ جَبْرِيْلَ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَتَانِي فَقَالَ: مَنْ صَلَّى عَلَيْكَ وَاحِدَةً، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ عَشْرًا، وَرَفَعَهُ عَشْرَ دَرَجَاتٍ».

همچنین فرمودند :

«جبرئیل بر من نازل شد و گفت: هر کس بر تو صلوات بفرستد و بر تو سلام کند، من بر او سلام می‌کنم، پس من برای خدا سجده شکر کردم، و این سجده شکر برای خدا به خاطر این بود که چنین مرتبتی در امتم وجود دارد که خدا در ازای هر صلواتی بر او سلام می‌کند و ده حسنه برای او می‌نویسد».^۱

نیز فرمودند: «هر بنده‌ای که بر من صلوات بفرستد، ملائکه به تعداد صلوات او، بر او صلوات می‌فرستند، حال هر کس خواست کم فرستد و هر کس خواست بیش».^۲

→ نقل از کتاب «فضل الصلاة على النبي ﷺ» اثر قاضی ابی اسحاق، متولد ۱۹۹ ه.ق و متوفی ۲۸۲ ه.ق، چاپ دوم، سال ۱۴۲۱ ه.ق، دارالمدینة المنورة.

۱. قال رسول الله ﷺ: «أتاني جبريل قال: من صلى عليك صليت عليه، و من سلم عليك سلمت عليه. فسجدت لله شكراً و هذه سجدة سجدتها شكراً لربي فيما آتاني في أمتي». (همان)

۲. قال رسول الله ﷺ: «ما من عبدٍ يُصَلِّي عَلَيَّ، الا صلت عليه

و فرمود: «افضل روزها روز جمعه است و روز جمعه ثواب اعمال چند برابر می شود. پس در روز جمعه بر من زیاد صلوات بفرستید، بدرستی که صلوات شما بر من عرضه می شود.»^۱

و فرمود: «بر من صلوات بفرستید همانا هر جا باشید صلوات شما به من می رسد.»^۲

و فرمود: «همانا بخیل کسی است که نام من نزد او برده شود و بر من صلوات نفرستد.»^۳

→ الملائكة ما صَلَّى عليَّ. فليقلَّ من ذلك، أو لِيُكْثِرْ. (اصول کافی، ج ۲، ص ۴۹۲، ح ۷)

۱. أَنَّ النَّبِيَّ ﷺ قَالَ: «إِنَّ مِنْ أَفْضَلِ أَيَّامِكُمْ يَوْمَ الْجُمُعَةِ فَإِنَّهُ يَوْمٌ يُضَاعَفُ فِيهِ الْأَعْمَالُ فَأَكْثَرُوا عَلَيَّ مِنَ الصَّلَاةِ فِيهِ، فَإِنْ صَلَّاتِكُمْ مَعْرُوضَةٌ عَلَيَّ.» (بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۶۵)

۲. إِنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «... وَ صَلُّوا عَلَيَّ، فَإِنَّ صَلَّاتِكُمْ تَبْلُغُنِي حَيْثَمَا كُنْتُمْ.»

۳. أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ ﷺ قَالَ: «إِنَّ الْبَخِيلَ لَمَنْ ذُكِرَتْ عِنْدَهُ، فَلَمْ يُصَلِّ عَلَيَّ.» (بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۶۱، ح ۴۷)

و فرمود: «کسی که صلوات فرستادن بر من را فراموش کند راه بهشت را گم می‌کند.»^۱

و فرمود: «بر من صلوات بفرستید همانا صلوات شما پاکی شما است.»^۲

و به فاطمه زهرا علیها السلام فرمود: «وقتی داخل مسجد شدی بگو: «بِسْمِ اللَّهِ، وَالسَّلَامُ عَلَي رَسُولِ اللَّهِ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ عَلَي آلِ مُحَمَّدٍ، وَاعْفِرْ لَنَا، وَ سَهِّلْ لَنَا أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ...»^۳

۱. قال رسول الله ﷺ: «من نسي الصلاة عليّ، خَطِيءٌ طَرِيقَ الْجَنَّةِ».

(بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۶۰، ح ۴۴)

قال رسول الله ﷺ: «من ذُكِرْتُ عنده فلم يُصَلِّ عَلَيَّ، خَطِيءٌ طَرِيقَ

الجنة».(بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۴۹، ح ۸)

۲. قال رسول الله ﷺ: «صلوا عليّ، فإن صلاتكم عليّ زكاة لكم».

(بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۵۴، ح ۸)

۳. عن فاطمه عليها السلام قالت: قال لي رسول الله ﷺ: «إذا دخلت المسجد

فقلولي: بسم الله، و السلام على رسول الله. اللهم صلّ على محمد و

على آل محمد و اغفر لنا و سهل لنا ابواب رحمتك...»

و فرمود: «کسی که بر من صلوات بفرستد روز قیامت شفاعت او بر من حتم می شود.»^۱

در «صحیح بخاری» و «مسلم» و «مسند احمد حنبل» شانزده روایت است که:

از رسول خدا ﷺ سؤال کردند: چگونه بر شما صلوات بفرستیم؟ حضرت فرمود: بگویید:

«اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَعَلَى آلِ إِبْرَاهِيمَ...»^۲

عصبانیت را با صلوات رفع کنید

در روایت است که هرگاه عصبانیت به شما دست داد (به جای پرخاش) صلوات بفرستید و از شرّ شیطان به

۱. قال رسول الله ﷺ: «من صلى عليّ، أو سأل لي الوسيلة؛ حقت عليه شفاعتي يوم القيامة.»

۲. این روایات را از کتب اهل سنت در «روزهای مدینه» آورده ام و همچنین در بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۴۸، ح ۶ آمده است.

خدا پناه برید.^۱

صلوات، نور قبر و پل صراط و بهشت است

از پیامبر ﷺ نقل است که فرمودند: «بر من زیاد صلوات بفرستید، به راستی صلوات بر من در قبر نور است و هنگام عبور از پل صراط نور است و در بهشت نیز نور است»؛ «أَكثِرُوا الصَّلَاةَ عَلَيَّ، فَإِنَّ الصَّلَاةَ عَلَيَّ نُورٌ فِي الْقَبْرِ وَنُورٌ عَلَى الصِّرَاطِ وَنُورٌ فِي الْجَنَّةِ».^۲

هنگام عطسه و فراموشی، صلوات بفرستید

از امام صادق ع نقل است که فرمودند: هنگام عطسه صلوات بفرستید و نیز هرگاه مطلب یا چیزی را فراموش کردید، صلوات بفرستید تا متذکر شوید.^۳

۱. مکارم الاخلاق.

۲. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۷۰.

۳. همان، ص ۵۰ و ۵۱.

و امام باقر علیه السلام فرمودند: هرگاه یکی از شما عطسه کرد بگوید: «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ».^۱

و امام صادق علیه السلام فرمودند: هرگاه خودت عطسه کردی و یا شنیدی شخصی عطسه کرد بگو: «الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ».^۲

چرا برکات صلوات متفاوت نقل شده؟

ملاحظه شد که در روایات برای صلوات پادشاهای متفاوتی بیان شده، و در برخی آمده بود که خدا و فرشتگانش بر کسی که صلوات فرستد، صلوات می فرستند، در برخی آمده بود که ده صلوات، یا ده درجه برای او منظور می شود.

۱. وسائل الشیعة، ابواب العشرة، باب ۶۳، ح ۱ و ۲.

۲. همان، ح ۲.

ظاهراً منشأ این تفاوت، به خاطر تفاوت صلوات فرستنده‌ها است، به خاطر اختلاف در نیتها، برداشتها، معرفتها، هدفها، و سایر اغراض است.

برخی شناخت کامل از حقیقت صلوات و معنای آن دارند و صلوات را برای ارزش خود صلوات می‌فرستند، برای اطاعت از امر الهی و عمل به آیه مبارکه (ان الله وملائکته یصلون...) صلوات می‌فرستند، برخی برای محبت خالصانه به پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ و اهل بیت آن حضرت صلوات می‌فرستند، برای ترفیع درجات معنوی آن بزرگواران و ادای گوشه‌ای از حقوق آن عزیزان صلوات می‌فرستند، ولی برخی صلوات می‌فرستند برای خودشان، برای رفع گرفتاری و بهبود زندگی و بهبود بیماری و حاجات دنیوی خودشان، و اکثر ختم صلواتها که در زمان ما شایع است، بر همین اساس است.

البته این تفاوت در همه عبادات وجود دارد، در حج و زیارات، برخی برای شهرت، برخی برای سیاحت،

برخی برای تجارت و برخی برای گرفتن حاجت و برخی هم برای ادای وظیفه و بندگی و عبودیت می‌روند. در رفتن به زیارات و گرفتن مجالس، برخی فقط توجه به حاجات دنیوی و رفع گرفتاری و امور دنیوی دارند و گمان می‌کنند معصومین صلوات الله علیهم آنهمه مصائب تحمل کردند برای اینکه حاجتمندان و گرفتاران به سراغ آنها بروند، البته توسل به آن بزرگواران به جای خود و با شرایطش محفوظ است ولی باید توجه داشت که مسأله، فوق این امور است.

خلاصه: صلوات از عبادات است و هر عبادتی دارای مراتبی است، مرتبه عالی آن، منوط به کمال توحید و خداشناسی و اخلاص و محبت به خداوند سبحان است. امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند:

عبادات بر سه قسم است و عبادت کنندگان سه گروهند، گروهی از روی ترس عبادت می‌کنند، این عبادت بردگان است، گروهی برای ثواب و به طمع

بهشت عبادت می‌کنند، این عبادت، عبادتِ مزدبگیران و کارگران است و گروهی فقط به خاطر محبت به خدا و اطاعت از فرمان او عبادت، می‌کنند و این عبادت، عبادتِ احرار و افضل عبادات است.^۱

البته هر سه قسم صحیح است و بر هر قسمی برکاتی مترتب می‌شود، ولی تفاوت از زمین تا آسمان است، و همین تفاوت منشأ تفاوت روایات در بیان مراتب پاداش صلواتها است. واللّٰه العالم.

ختم صلوات

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند:

هر کس صد مرتبه بگوید: «یا رَبِّ صَلِّ عَلَیْ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ» صد حاجت او برآورده می‌شود، سی حاجت از حوائج دنیا و باقی برای آخرت.

«مَنْ قَالَ: يَا رَبِّ صَلِّ عَلَیْ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، مِائَةَ مَرَّةٍ

۱. وسائل الشیعه، باب ۹، ابواب مقدمات عبادات، ح ۱.

فُضِيَتْ لَهُ مِائَةٌ حَاجَةٍ ثَلَاثُونَ لِلدُّنْيَا وَ أَلْبَاقِي لِلْآخِرَةِ.^۱

و از حضرت امام رضا عَلَيْهِ السَّلَام نقل است که پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ فرمودند: «هر کس در روز جمعه صد مرتبه بر من صلوات بفرستد، خداوند شصت حاجت او را برآورده می‌کند، سی حاجت از حاجات دنیوی و سی حاجت از حاجات اخروی.

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ: مَنْ صَلَّى عَلَيَّ يَوْمَ الْجُمُعَةِ مِائَةً مَرَّةً قَضَى اللَّهُ لَهُ سِتِّينَ حَاجَةً، مِنْهَا ثَلَاثُونَ لِلدُّنْيَا وَ ثَلَاثُونَ لِلْآخِرَةِ.^۲

و امام صادق عَلَيْهِ السَّلَام فرمودند: هر کس در روز صد مرتبه بگوید: «رَبِّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ» خداوند صد حاجت او را برآورده می‌کند، سی حاجت از حوائج دنیا و سی حاجت از حوائج آخرت.^۳

۱. اصول کافی، ج ۲، ص ۴۹۳، ح ۹ و بحار، ج ۹۴، ص ۷۰.

۲. بحار الانوار، ج ۹۴، ص ۶۰، ح ۴۳.

۳. همان، ص ۵۹، ح ۴۰.

ما جام جهان نمای ذاتیم

ما مظهر جمله صفاتیم

گو تشنه بیا که ما فراتیم

گو مُرده بیا که روح بخشیم

مرده دلان بروند سراغ اهل بیت علیهم السلام تا به برکت مواعظ

و نصایح آن بزرگواران دلشان نورانی و زنده شود.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ

لِمَا يُحْيِيكُمْ...﴾^۱

ای کسانی که ایمان آورده‌اید! هنگامی که [پیامبر از

سوی خدا] شما را به چیزی فراخواند که به شما حیات

می‌بخشد (دل شما را زنده می‌کند) اجابت کنید».

بهره دهی صلوات بدون شرط نیست

در صحت صلوات، هیچ قید و شرطی معتبر نیست و

هر کس در هر حالی که هست می‌تواند صلوات بفرستد،

۱. سوره انفال (۸)، آیه ۲۴.

اما مشمول برکات صلوات شدن، منوط به شرایط و رفع موانع است، و اصولاً بهره‌دهی و استفاده نمودن از هر چیزی، مشروط به شرایطی است که ابتدا باید شرایط را شناخت، سپس درصدد تحصیل آنها برآمد (مثل وضو برای نماز). بعلاوه باید موانع را شناسایی و آنها را برطرف ساخت. و اینکه کسی فکر کند چیزی و عبادتی بدون شرط است و مطلقاً مفید و مؤثر است، در اشتباه قرار گرفته و باید او را آگاه ساخت، همان گونه که ائمه علیهم‌السلام عبادتی را با فایده آن بیان فرموده، و بلافاصله شرط آن را هم ذکر کرده‌اند.

حضرت امام رضا علیه‌السلام [در حدیث سلسله‌الذهب] فرمودند: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» حصن (قلعه) خداست، هر کس داخل آن شد از عذاب خدا در امان است». (و بلافاصله فرمود: «با شرایطش و من از شرایط آن هستم»؛ «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي، فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي» «فَلَمَّا

مَرَّتِ الرَّاحِلَةَ نَادِيٍّ»، «أَمَّا بِشُرُوطِهَا وَأَنَا مِنْ شُرُوطِهَا».^۱
 و حضرت امام جعفر صادق عليه السلام فرمودند: هر کس با
 اخلاص بگوید: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» داخل بهشت می شود، و
 اخلاصش این است که «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» میان او و حرامهای
 خدا پرده شود و او را از حرامهای خدا بازدارد.^۲
 یعنی: اثرگذاری این جمله مبارک مشروط به اخلاص
 است و اینطور نیست که هر کس - هر چند مثل معاویه و
 یزید باشد - آن را به زبان آورد داخل بهشت می شود.
 و در روایتی آمده است که از پیامبر صلی الله علیه و آله از معنای
 اخلاص پرسیدند، فرمود: اخلاص عمل کردن است به
 آنچه من بر آن مبعوث شده‌ام و دوستی اهل بیتم؛
 «إِخْلَاصُهَا أَلْعَمَلُ بِمَا بُعِثْتُ بِهِ وَحُبُّ أَهْلِ بَيْتِي».^۳

۱. العروة الوثقى، مستحبات الكفن، الحادى عشر.

۲. وسائل الشيعه، كتاب الجهاد، باب ۲۳، ابواب جهاد النفس، ح ۱۲. و
 سفينة البحار، ج ۳، ص ۲۰۵.

۳. امالى شيخ طوسى، مجلس ۲۴، ح ۱۲/۱۲۰۷.

و حضرت امام جعفر صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ فرمودند: به راستی شفاعت ما نخواهد رسید به کسی که نماز را سبک شمارد؛ «إِنَّ شَفَاعَتَنَا لَا تَنَالُ مُسْتَحِقًّا بِالصَّلَاةِ»^۱.

همچنین خدا خطاب به پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: ﴿وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا﴾^۲؛ «و [ای پیامبر] اگر مسلمانان وقتی که به خودشان ستم کردند [و مرتکب خلاف شدند] نزد تو می آمدند سپس از خدا آمرزش می خواستند و تو نیز برایشان استغفار و طلب آمرزش می کردی، خدا را بسیار توبه پذیر و رحم کننده می یافتند».

ولی همان خدا، نسبت به منافقان خطاب به پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: ﴿سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ

۱. بحار الانوار، ج ۴۷، ص ۲.

۲. سوره نساء (۴)، آیه ۶۴.

يَغْفِرُ اللَّهُ ﴿١﴾؛ «[ای پیامبر] بر منافقان یکسان است چه
برایشان استغفار کنی، یا برایشان استغفار نکنی، خدا هرگز
آنان را نمی‌آمرزد».

چرا استغفار و طلب مغفرت پیامبر ﷺ برای گروهی مفید
است اما برای منافقان فایده ندارد؟ آیا نقص در استغفار
است؟ یا، نقص در استغفار کننده است؟ خیر، نقص در
هیچ کدام نیست، بلکه چون مفید و مؤثر واقع شدن شرط
دارد و آن ایمان است [و نفاق مانع است و نقص در عدم
قابلیت منافق است].

در دعای ندبه می‌گوییم: ای خدا! اولیاء و معصومین
صلوات‌الله‌علیهم را برای خود و برای دین خود
برگزیدی و نعمت‌های بزرگ و دائمی خود را برای آنان
اختیار کردی، بعد از آنکه تو با آنان شرط کردی که نسبت
به مقامات دنیوی که آمیخته به زر و زیورهای این دنیای

۱. سوره منافقون (۶۳)، آیه ۶.

پست است، بی اعتنا و بی رغبت باشند و ایشان نیز بر این شرط ملتزم و متعهد شدند، و تو هم می دانستی که آن بزرگواران به تعهد خود وفا خواهند کرد، پس آنان را پذیرفتی و مقرب درگاه خویش قرارشان دادی و نام بلند و ثنای آشکار و ابدی را به آنها عطا فرمودی.^۱

و در زیارت حضرت زهرا علیها السلام می خوانیم: «یا مُمْتَحَنَةً اُمْتَحَنَكَ اللهُ الَّذِي خَلَقَكَ، قَبْلَ أَنْ يَخْلُقَكَ، فَوَجَدَكَ لِمَا اُمْتَحَنَكَ صَابِرَةً...»؛ «[فاطمه] ای آزموده و امتحان شده که خدای خالقت تو را آزمود و امتحان کرد - پیش از آنکه تو را بیافریند - و در آن آزمون و امتحان تو را صبرکننده یافت...»

اکنون ملاحظه می کنید که خداوند سبحان، حتی مقام نبوت و امامت و سیده نساء عالمیان شدن را منوط به

۱. «بَعْدَ أَنْ شَرَطْتَ عَلَيْهِمُ الزُّهْدَ فِي دَرَجَاتِ هَذِهِ الدُّنْيَا الدِّيْنِيَّةِ وَزُخْرُفِهَا وَزِبْرَجِهَا، فَشَرَطُوا لَكَ ذَلِكَ، وَعَلِمْتَ مِنْهُمْ الْوَفَاءَ بِهِ، فَقَبِلْتَهُمْ وَقَرَّبْتَهُمْ، وَقَدَّمْتَ لَهُمُ الذِّكْرَ الْعَلِيِّ، وَالثَّنَاءَ الْجَلِيَّ».

شرط قرار داده، و این مناصب والا را بدون قید و شرط به کسی نداده است. همچنین شفاعت اهل بیت علیهم السلام، مشروط است به توجّه به نماز و سبک نشمردن آن.

به دیدنِ عالمی بزرگوار رفتن هم، شرط دارد

در کتابی که در باره اخلاق نوشته شده بود، خواندم که مرحوم مولی محمد مهدی نراقی رحمته الله پس از نوشتن کتاب شریف جامع السعادات، چند نسخه از آن را برای علمای نجف فرستاد و پس از چندی خودش مشرف شد، علما و بزرگان حوزه علمیه نجف به دیدن ایشان رفتند جز یک نفر از علمای معروف، به ایشان گفتند به دیدن آیه الله نراقی بروید، قبول نکرد و نرفت، مرحوم نراقی به دیدن ایشان رفت، ولی آن عالم به وی اعتنا نکرد، بار دوم مولی محمد مهدی نراقی به دیدن آن عالم بزرگ رفت، باز به او اعتنا نکرد و به بازدید او نرفت، مجدداً مرحوم نراقی تصمیم می‌گیرد به دیدن آن عالم معروف برود، همراهانش به وی می‌گویند او به شما بی حرمتی کرده و

نباید نزد او بروید، مرحوم نراقی می‌گوید: علت این امر بر من پوشیده است و لابد جهتی دارد و من باید به وظیفه خود عمل کنم و باز نزد آن عالم می‌رود، در این دفعه مورد استقبال گرم آن عالم قرار می‌گیرد و بیش از حدّ به او احترام می‌کند، از ایشان پرسیدند: چرا در دفعات قبل اعتنا نکردی و این بار در این حدّ احترام نمودی؟ گفت: خواستم امتحان کنم و ببینم آنچه در کتابش از اخلاقیات نوشته، خودش عمل می‌کند، و دیدم عمل می‌کند، لذا از او تجلیل کرده و جبران گذشته را نمودم.

آری، به دیدن عالم رفتن و احترام او را داشتن هم شرط دارد، آن وقت برخی توقع دارند با فرستادن چند صلوات، یا انجام کاری دینی مذهبی، بدون قید و شرط، به همه خواسته‌ها و حوائجشان برسند و دعاهایشان به هدف اجابت برسد.

هرچه هست از قامت ناساز بی‌اندام ماست

ور نه تشریف تو بر اندام کس کوتاه نیست

شرایط بهره بردن از صلوات

اولین شرط اساسی برای استفاده از همهٔ عبادات، و من جمله از صلوات و برکات آن خلوص است (یعنی باید فقط برای خدا صلوات بفرستیم و نه برای خودنمایی و ریاکاری) و باید توجه داشته باشیم که خلوص، روح و حقیقت همهٔ عبادات و من جمله صلوات است، که اگر نباشد عبادت و صلوات، مرده و بی خاصیت، بلکه شرک و گناه است.

خداوند سبحان فرموده است: ﴿فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ * أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ﴾؛ «پس خدا را خالصانه عبادت کن * آگاه باشید! عبادتِ خالص تنها برای خداست».

و از پیامبر اکرم صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل است که فرمودند: به راستی، خدا قبول نمی‌کند، مگر از کسی که عبادت را محض او انجام دهد، سپس آیه (أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ) را قرائت

فرمود.^۱

شرط دوّم: برای استفاده از دعا و برکات صلوات، حمد و ثنای الهی بجا آوردن است،

حضرت امام جعفر صادق علیه السلام فرمودند:

إِيَّاكُمْ إِذَا أَرَادَ أَنْ يَسْأَلَ أَحَدُكُمْ رَبَّهُ شَيْئًا مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا،
حَتَّى يَبْدَأَ بِالثَّنَاءِ عَلَى اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ وَ الْمِدْحَةِ لَهُ، وَ الصَّلَاةِ
عَلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ثُمَّ الْإِعْتِرَافِ بِالذَّنْبِ ثُمَّ يَسْأَلُ اللَّهَ حَوَائِجَهُ.^۲

مبادا هیچ یک از شما از خدا تقاضایی کند، مگر این که ابتدا حمد و ثنای الهی را به جا آورد، سپس صلوات بر محمد و آتش بفرستد، پس از آن به گناهش اعتراف نماید، پس از آن حاجاتش را از خدا مسألت کند.

شرط سوم: باید روح و قلب را از صفات رذیله و اخلاق ناپسند پاک کرد و با دلی پاک خدا را خواند.

۱. إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبَلُ إِلَّا مِمَّنْ أَخْلَصَ لَهُ، ثُمَّ تَلَا هَذِهِ الْآيَةَ (أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ
الْخَالِصُ). (تفسیر المیزان، ج ۱۷، ص ۲۵۹)

۲. بحار الأنوار، جلد ۹۳، ص ۳۱۲ و ۳۱۵.

پیامبر ﷺ در خطبه‌ای که به مناسبت ورود به ماه مبارک رمضان ایراد کرد، فرمود: «فَاسْأَلُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ بِنِيَّاتٍ صَادِقَةٍ وَقُلُوبٍ طَاهِرَةٍ»^۱

خدا را با نیت‌های راست (صادقانه) و دل‌های پاک بخوانید و از او مسألت کنید.

رو مجرد شو مجرد را ببین

دیدن هر چیز را شرط است این

و امام جعفر صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ از پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل کرده که فرمودند:

زمانی برای مردم پیش آید که باطنشان پلید و ظاهرشان زیبا و نیکو باشد و از ظاهرسازی خود، رضا و خشنودی خدا را نمی‌طلبند و مقصودشان خدا نیست، بلکه برای طمع دنیا ظاهرسازی می‌کنند، دینشان ریا و خودنمایی باشد و ترس از خدا در وجودشان نباشد، خدا آنان را مجازات و به

۱. امالی شیخ صدوق رَحِمَهُ اللَّهُ، مجلس ۲۰، ح ۴.

عقاب عمومی و فراگیر مبتلا سازد، پس مانند کسی که غرق شده، دعا می‌کنند و خدا مستجاب نمی‌کند.^۱

شرط چهارم برای مستجاب شدن دعا و به برکات صلوات رسیدن، حلال بودن روزی است.

مردی به پیامبر صلی الله علیه و آله گفت: چه کنم تا دعایم مستجاب شود؟ حضرت فرمودند: خوراکی را پاک و حلال گردان و حرام داخل شکمت مکن.^۲

و فرمود: «کسی که دوست دارد دعایش مستجاب شود باید خوراک و کسبش را پاک و حلال گرداند»؛ «مَنْ

۱. عن أبي عبد الله عليه السلام قال، قال رسول الله صلى الله عليه وآله: «سَيَأْتِي عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ تَخْبِثُ فِيهِ سَرَائِرُهُمْ وَ تَحْسُنُ فِيهِ عُلَانِيَتُهُمْ طَمَعًا فِي الدُّنْيَا لَا يُرِيدُونَ بِهِ مَا عِنْدَ رَبِّهِمْ يَكُونُ دِينُهُمْ رِيَاءً لَا يُخَالِطُهُمْ خَوْفُ يَعْمُهُمُ اللَّهُ بِعِقَابٍ فَيَدْعُونَهُ دُعَاءَ الْغَرِيقِ فَلَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ». (اصول کافی، جلد ۲، باب الرياء، ص ۲۹۶، ح ۱۴)

۲. طَهَّرْ مَا كَلَكَ وَلَا تُدْخِلْ بَطْنَكَ الْحَرَامَ. (وسائل الشیعه، باب ۶۷، ابواب دعاء، ح ۵)

أَحَبُّ أَنْ يُسْتَجَابَ دُعَاؤُهُ فَلْيَطِيبْ مَطْعَمَهُ وَ مَكْسَبَهُ»^۱.
 بنابراین با کسب و خوراک حرام نباید انتظار داشت که
 دعا مستجاب شود.

از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل است که فرمود:
 در بیت المقدس فرشته‌ای است که هر شب ندا می‌دهد:
 هر کس حرام (هرچند کم و ناچیز باشد) بخورد، خدا از او
 نه عمل مستحبی را قبول می‌کند، و نه واجبی را؛ «قال صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ:
 إِنَّ لِلَّهِ مَلَكًا يُنَادِي عَلَى بَيْتِ الْمُقَدَّسِ كُلَّ لَيْلَةٍ مَنْ أَكَلَ
 حَرَامًا لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ مِنْهُ صَرْفًا وَلَا عَدْلًا وَ الصَّرْفُ النَّافِلَةُ
 وَ الْعَدْلُ الْفَرِيضَةُ»^۲.

لقمه نانی که باشد شبهه‌ناک
 در حریم کعبه ابراهیم پاک
 گر به دست خود فشانندی تخم آن
 ور به گاو چرخ کردی شخم آن

۱. بحارالانوار، ج ۹۰، ص ۳۷۲.

۲. بحارالانوار، جلد ۱۰۳، ص ۱۶، ح ۷۲.

ورمه نو در حصادش داس کرد
 ورمه به سنگ کعبه اش دست آس کرد
 ورمه آب زمزمش کردی عجین
 مریم آیین پیکری از حور عین
 ورمه بخواندی بر خمیرش بی عدد
 فاتحه با قل هو الله احد
 ورمه بدی از شاخ طوبی آتشش
 ورمه بدی روح الامین همیزم کشش
 ورمه بر خوانی هزاران بسمله
 بر سر آن لقمه پر ولوله
 عاقبت خاصیتش ظاهر شود
 نفس از آن لقمه تو را قاهر شود
 در ره طاعت تو را بی جان کند
 خانه دین تو را ویران کند
 درد دینت از بود ای مرد راه
 چاره خود کن که دینت شد تباه^۱

۱. دیوان شیخ بهایی (ره)

شرط پنجم: صلوات را در ابتدای دعا و در پایان دعا تکرار کند.

در روایت است که فرمودند: «چیزی از خدا نخواهید مگر اینکه در اول و آخر دعایتان صلوات بفرستید».^۱

موانع بهره‌مند شدن از صلوات را برطرف سازیم

اگر بخواهیم صلوات‌های ما به نتیجه برسد و از برکات آنها بهره‌مند شویم، اولاً باید شرایطی را که قبلاً به آنها اشاره شد، فراهم نماییم، ثانیاً، باید مواع خنثی‌کننده و فاسدکننده عبادات و من جمله صلوات را برطرف سازیم.

یکی از مواع بزرگ بد اخلاقی در خانه و در جامعه است، رفتار زشت و ناشایست است.

حضرت امام رضا علیه السلام فرمودند: «خلق بد عمل را فاسد می‌کند (از اثر می‌اندازد) همان گونه که سرکه غسل را

۱. کافی، ج ۲، ص ۴۹۲.

فاسد می کند (از خاصیت می اندازد)، «الْخُلُقُ السَّيِّئُ يُفْسِدُ الْعَمَلَ كَمَا يُفْسِدُ الْخَلُّ الْعَسَلَ»^۱

نیز در روایت است که پیامبر ﷺ فرمودند: «کسی که بگوید سُبْحَانَ اللَّهِ، خدا برای او در ازای آن، درختی در بهشت برایش می کارد، و کسی که بگوید لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، خدا برای او در ازای آن، درختی در بهشت برایش می کارد، و کسی که بگوید اللَّهُ أَكْبَرُ، خدا برایش در ازای آن، درختی در بهشت برایش می کارد، مردی از قریش گفت: ای رسول خدا ﷺ! همانا درختان ما در بهشت بسیار است (چون این ذکرها را بسیار گفته ایم).

پیامبر ﷺ فرمود: آری، ولی بسپرهیزید از اینکه شعله های آتش بفرستید و آنها را بسوزانید، و این همان است که خداوند فرموده است: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾؛ «ای

کسانی که ایمان آورده‌اید! خدا را اطاعت کنید و رسول خدا را اطاعت و فرمان برید، و اعمالتان را باطل و تباه مسازید.»^۱

همچنین از موانع به ثمر رسیدن دعاها و صلواتها، گناهان و پای‌بند نبودن به دستورات دین است، (که در حقیقت ذهن کجی به احکام شرع مقدس و هتک حرمت پیامبر ﷺ و ائمه معصومین علیهم‌السلام و در رأس همه بی‌اعتنایی به قرآن کریم است).

از پیامبر ﷺ نقل است که فرمودند:

۱. قال ﷺ: من قال سبحان الله غرس الله له بها شجرة في الجنة و من قال لا اله الا الله غرس الله له بها شجرة في الجنة، و من قال الله اكبر غرس الله له بها شجرة في الجنة، فقال رجل من قريش: يا رسول الله! ان شجرنا في الجنة لكثير، قال: نعم، ولكن اياكم ان ترسلوا عليها نيرانا فتحرقوها وذلك ان الله عزوجل يقول: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ﴾ (سورة محمد (۴۷)، آیه ۳۳). بحار الانوار، ج ۹۳، ص ۱۶۸.

حضرت موسی علیه السلام گذرش به مردی افتاد که در حال سجده بود، موسی علیه السلام رفت و در بازگشت ملاحظه کرد آن مرد همچنان در سجده است، گفت: ای مرد! اگر حاجت تو به دست من بود برآورده می‌کردم، خدا به حضرت موسی علیه السلام وحی کرد که: ای موسی! اگر آن قدر سجده را طولانی کند که گردنش قطع شود، دعایش را مستجاب نخواهم کرد، مگر آن که آنچه را من نمی‌پسندم ترک کند و آنچه را می‌خواهم انجام دهد.^۱

و از حضرت امام جعفر صادق علیه السلام نقل است که: مردی سه سال دعا کرد و از خدا طلب فرزند کرد و دعایش مستجاب نشد، گفت: پروردگارا! آیا از من دوری و صدایم را نمی‌شنوی، یا به من نزدیکی ولی جوابم را نمی‌دهی؟ شب در خواب شخصی را دید که به او گفت: سه سال دعا کردی، اما با زبانی آلوده به فحش (با زبانی که با آن فحش می‌دهی) و با دلی ناپاک و با نیتی ناخالص، [اگر

۱. وسائل الشیعه، باب ۶۷، ابواب الدعاء، ح ۷.

می‌خواهی دعایت مستجاب شود] زبان آلوده به بدگویی را از دهانت بیرون کن، دلت را پاک گردان، و نیتت را خالص و صادق کن، آن‌گاه دعا کن تا دعایت مستجاب شود، پس آن مرد چنین کرد و دعا کرد و دعایش مستجاب شد.^۱

نیز روایت است: شخصی به حضرت امیرالمؤمنین علیه السلام عرض کرد: با این که خداوند فرموده است: «مرا بخوانید، من شما را اجابت می‌کنم» چرا ما دعا می‌کنیم و اجابت نمی‌کند؟ آن حضرت در پاسخ فرمودند:

قلب و فکرتان در هشت چیز خیانت کرده است [لذا دعایتان مستجاب نمی‌شود]:

۱. شما خدا را شناخته‌اید، اما حق او را ادا نکرده‌اید، به همین

دلیل شناخت شما سودی به حالتان نداشته است!

۲. شما به فرستاده او ایمان آورده‌اید، سپس با ستمش به

مخالفت برخاسته و دین او را از بین بردید، پس ثمره ایمان

شما کجاست؟

۱. بحار الأنوار، ج ۹۳، ص ۳۷۶.

۳. کتاب او را خوانده‌اید ولی به آن عمل نکرده‌اید، گفتید:

شنیدیم و اطاعت کردیم، ولی طبق آن عمل نکردید.

۴. شما می‌گویید: از مجازات و کیفر خدا می‌ترسیم، اما

همواره کارهایی می‌کنید که شما را به کیفر خدا نزدیک

می‌سازد، پس ترس شما کجا است.

۵. می‌گویید: به پاداش الهی علاقه داریم، اما همواره کاری

انجام می‌دهید که شما را از پاداش الهی محروم سازد. پس

اشتیاق شما به بهشت کجاست.

۶. نعمت خدا را می‌خورید و حق شکر او را به جا نمی‌آورید.

۷. به شما دستور داده است که دشمن شیطان باشید [و شما

طرح دوستی با او می‌ریزید] ادعای دشمنی با شیطان

دارید، اما عملاً با او مخالفت نمی‌کنید!

۸. شما عیوب مردم را نصب العین ساخته و عیوب خود را

پشت سر افکنده‌اید...، با این حال چگونه انتظار دارید

دعایتان به اجابت برسد؟ در حالی که خودتان درهای آن را

بسته‌اید؟ (سپس فرمود): تقوا پیشه سازید، اعمال خویش

را اصلاح کنید، امر به معروف و نهی از منکر کنید، تا دعای شما به اجابت برسد»^۱.

۱. إِنَّ قُلُوبَكُمْ خَانتَ بِمَنْ خِصَالٍ :
 أَوَّلُهَا : أَنْكُمْ عَرَفْتُمْ اللَّهَ فَلَمْ تُؤَدُّوا حَقَّهُ كَمَا أَوْجَبَ عَلَيْكُمْ، فَمَا أَغْنَتْ
 عَنْكُمْ مَعْرِفَتُكُمْ شَيْئًا.
 وَالثَّانِيَّةُ : أَنْكُمْ آمَنْتُمْ بِرَسُولِهِ ثُمَّ خَالَفْتُمْ سُنَّتَهُ وَ أَمْتُمْ شَرِيْعَتَهُ فَأَيْنَ
 ثَمَرَةُ إِيمَانِكُمْ.
 وَالثَّلَاثَةُ : أَنْكُمْ قَرَأْتُمْ كِتَابَهُ الْمُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ فَلَمْ تَعْمَلُوا بِهِ وَ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَ
 أَطَعْنَا ثُمَّ خَالَفْتُمْ.
 وَالرَّابِعَةُ : أَنْكُمْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ تَخَافُونَ مِنَ النَّارِ وَ أَنْتُمْ فِي كُلِّ وَفْتٍ
 تَقْدُمُونَ إِلَيْهَا بِمَعَاصِيكُمْ فَأَيْنَ خَوْفُكُمْ.
 وَالخَامِسَةُ : أَنْكُمْ قُلْتُمْ إِنَّكُمْ تَرْغَبُونَ فِي الْجَنَّةِ وَ أَنْتُمْ فِي كُلِّ وَفْتٍ
 تَفْعَلُونَ مَا يُبَاعِدُكُمْ مِنْهَا فَأَيْنَ رَغْبَتُكُمْ فِيهَا.
 وَالسَّادِسَةُ : أَنْكُمْ أَكَلْتُمْ نِعْمَةَ الْمَوْلَى وَلَمْ تَشْكُرُوا عَلَيْهَا.
 وَالسَّابِعَةُ : أَنَّ اللَّهَ أَمَرَكُمْ بِعَدَاوَةِ الشَّيْطَانِ وَ قَالَ إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ
 فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا فَعَادِيْتُمُوهُ بِلا تَوَلٍّ وَ الْيَتِيْمُوهُ بِلا مُخَالَفَةٍ.
 وَالثَّمَانِيَّةُ : أَنْكُمْ جَعَلْتُمْ عُيُوبَ النَّاسِ نُصَبَ عُيُوبِكُمْ وَ عُيُوبَكُمْ وَرَاءَ

نیز از موانع بزرگ، غیبت است: از پیامبر ﷺ نقل است که فرمودند:

«هر که غیبت مرد یا زن مسلمانی را بکند، خداوند متعال چهل شبانه روز نماز و روزه او را قبول نمی‌کند، مگر این که آن کس که غیبتش شده، غیبت‌کننده را ببخشد».

«مَنْ اغْتَابَ مُسْلِمًا أَوْ مُسْلِمَةً لَمْ يَقْبَلِ اللَّهُ تَعَالَى صَلَاتَهُ وَلَا صِيَامَهُ أَرْبَعِينَ يَوْمًا وَ لَيْلَةً إِلَّا أَنْ يَغْفِرَ لَهُ صَاحِبُهُ»^۱.

همچنین باید در حد توان و تا آنجا که اسلام اجازه داده است، از امر به معروف و نهی از منکر کوتاهی نکرد و از شیوع مفاسد جلوگیری نمود.

→ ظُهُورِكُمْ تَلُومُونَ مَنْ أَنْتُمْ أَحَقُّ بِاللَّوْمِ مِنْهُ فَأَيُّ دُعَاءٍ يُسْتَجَابُ لَكُمْ مَعَ هَذَا وَ قَدْ سَدَدْتُمْ أَبْوَابَهُ وَ طُرُقَهُ؟ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَ أَصْلِحُوا أَعْمَالَكُمْ وَ أَخْلِصُوا سَرَائِرَكُمْ وَ أَمُرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَ أَنْهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ فَيُسْتَجِيبَ اللَّهُ لَكُمْ دُعَاءَكُمْ. (سفينة البحار، ج ۳، باب الدال بعده العين، ص ۵۷).

۱. بحار الانوار، ج ۷۵، ص ۲۵۸، ح ۵۳.

از پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ نقل است که فرمود:

لَتَأْمُرَنَّ بِالْمَعْرُوفِ وَ تَنْهَيْنَنَّ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيَسْلُطَنَّ اللَّهُ
شِرَارَكُمْ عَلَىٰ خِيَارِكُمْ فَيَدْعُو خِيَارَكُمْ فَلَا يُسْتَجَابُ لَهُمْ.^۱
باید امر به معروف و نهی از منکر کنید و گر نه خداوند،
اشرار و بدان را بر خوبان شما مسلط می‌کند و هر چه دعا
کنید مستجاب نخواهد شد.

بر این اساس، کسی که نه تنها امر به معروف و نهی از
منکر نمی‌کند، بلکه خود علناً منکرات و مفساد اجتماعی
را دامن می‌زند و محرمات الهی را - حتی به طور آشکار -
مرتکب می‌شود، چگونه توقع استجاب دعا دارد؟
چگونه انتظار دارد به سادگی به برکات صلوات برسد و
گاهی می‌گویند دعا کردیم، مستجاب نشد، صلوات
فرستادیم، چرا به نتیجه نرسیدیم؟! ولی نمی‌گویند چرا
زبانمان را پاک نکردیم! چرا از حرفهای بیهوده پرهیز

۱. بحارالانوار، ج ۷۵، ص ۳۷۸ و جلد ۹۷، ص ۹۳.

نکردیم! چرا از محرمات الهی، اجتناب ننمودیم؟!
 چرا دل و روحمان را از صفات رذیله و اخلاق ناپسند
 پاک نکردیم؟!
 چرا از تندخویی و بدخلقی و حرام‌خواری توبه
 نکردیم.

مگر نمی‌دانیم و یا نمی‌خواهیم بدانیم که :
 عروس حضرت قرآن، نقاب آنگه براندازد
 که دارالملک ایمان را مجرد بیند از غوغا
 عجب نبود که از قرآن نصیبت نیست جز نقشی
 که از خورشید جز گرمی نبیند چشم نابینا
 گر از آتش همی ترسی به مال کس مشو غرّه
 که اینجا صورتش مال است و آنجا شکلش اثرها

بدخلقی در خانه و فشار قبر

و اثر نکردنِ حتی نماز پیامبر ﷺ

از امام صادق ع نقل است که به پیامبر ص خبر دادند

سعد معاذ از دنیا رفته است، آن حضرت با اصحاب خود آمدند و دستور داد سعد را غسل دهند و خود آن جناب بر آستانه در ایستاد و چون حنوط و کفنش کردند و تابوتش را برداشتند، پیامبر ﷺ با پای برهنه و بدون عبا او را تشییع کرد و گاهی سمت راست تابوت را می‌گرفت و گاهی سمت چپ را، و هفتاد هزار فرشته او را تشییع می‌کردند و در این حال پیامبر سر به آسمان بلند کرد و فرمود: مثل سعد هم (که مجروح جنگی و شهید است) از فشار قبر در امان نیست و رفتند تا به محل دفن رسیدند، [پس از نماز بر او] پیامبر ﷺ خود میان قبر رفت و لحد سعد را درست کرد و خشت را بر او چید و می‌فرمود: گِل بدهید و میان خشت‌ها گل می‌زد، و چون تمام شد و خاک بر او ریخت و قبرش را ساخت فرمود: من می‌دانم قبر کهنه می‌شود و اثرش ناپدید می‌گردد، ولی خدا دوست دارد هر کس کاری انجام می‌دهد، محکم‌کاری نماید: «وَلَكِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدًا إِذَا عَمِلَ عَمَلًا أَحْكَمَهُ»، پس

از آنکه روی قبر را صاف کردند، مادر سعد گفت: ای سعد! بهشت بر تو گوارا باد، پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمود: ای مادر سعد! آرام باش و بر پروردگارت حتم مکن که سعد بهشتی است، زیرا سعد گرفتار فشار قبر شد.

پس از بازگشت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ، مردم به آن حضرت گفتند: یا رسول الله! ما دیدیم با سعد رفتاری کردی که با هیچ کس آن‌گونه رفتار نکردی، شما با پای برهنه و بدون عبا دنبال جنازه‌اش رفتی، فرمود: فرشته‌ها با پای برهنه و بدون عبا دنبال جنازه‌اش بودند و من به آنها تأسی کردم، گفتند: سمت راست و چپ تابوتش را گرفتی؟ فرمود: دستم به دست جبرئیل بود و هرجا را او می‌گرفت، می‌گرفتم. گفتند: شما دستور غسلش را دادی و بر او نماز خواندی و او را به دست خود در قبر و لحد نهادی؟ و باز هم فرمودی که سعد فشار قبر دارد؟ فرمود: آری، او با

خاندان خود بداخلاقی و تندخویی می‌کرد.^۱

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، أُولَى الْأَمْرِ
الَّذِينَ فَرَضْتَ عَلَيْنَا طَاعَتَهُمْ، وَعَرَّفْتَنَا بِذَلِكَ
مَنْزِلَتَهُمْ، فَفَرِّجْ عَنَّا بِحَقِّهِمْ، فَرَجًا عَاجِلًا قَرِيبًا كَلِمَحِ
الْبَصْرِ أَوْ هُوَ أَقْرَبُ مِنْ ذَلِكَ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ
الرَّاحِمِينَ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَصَلَوَاتُ اللَّهِ وَ
صَلَوَاتُ مَلَائِكَتِهِ وَرُسُلِهِ وَجَمِيعِ خَلْقِهِ
عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَ
عَلَيْهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

اردیبهشت ۱۳۹۳

جمادی الثانی ۱۴۳۵

۱. امالی شیخ صدوق علیه السلام، مجلس شصت و یکم، ح ۲، و بحار الانوار،
ج ۲۲، ص ۱۰۷، ح ۶۷ و ص ۱۴۴، ح ۱۳۳.

انتشارات آیین دانش

قم - خیابان خاکفروش - کوچه ۷۵ - تلفن: ۷ - ۳۶۶۱۶۱۲۶